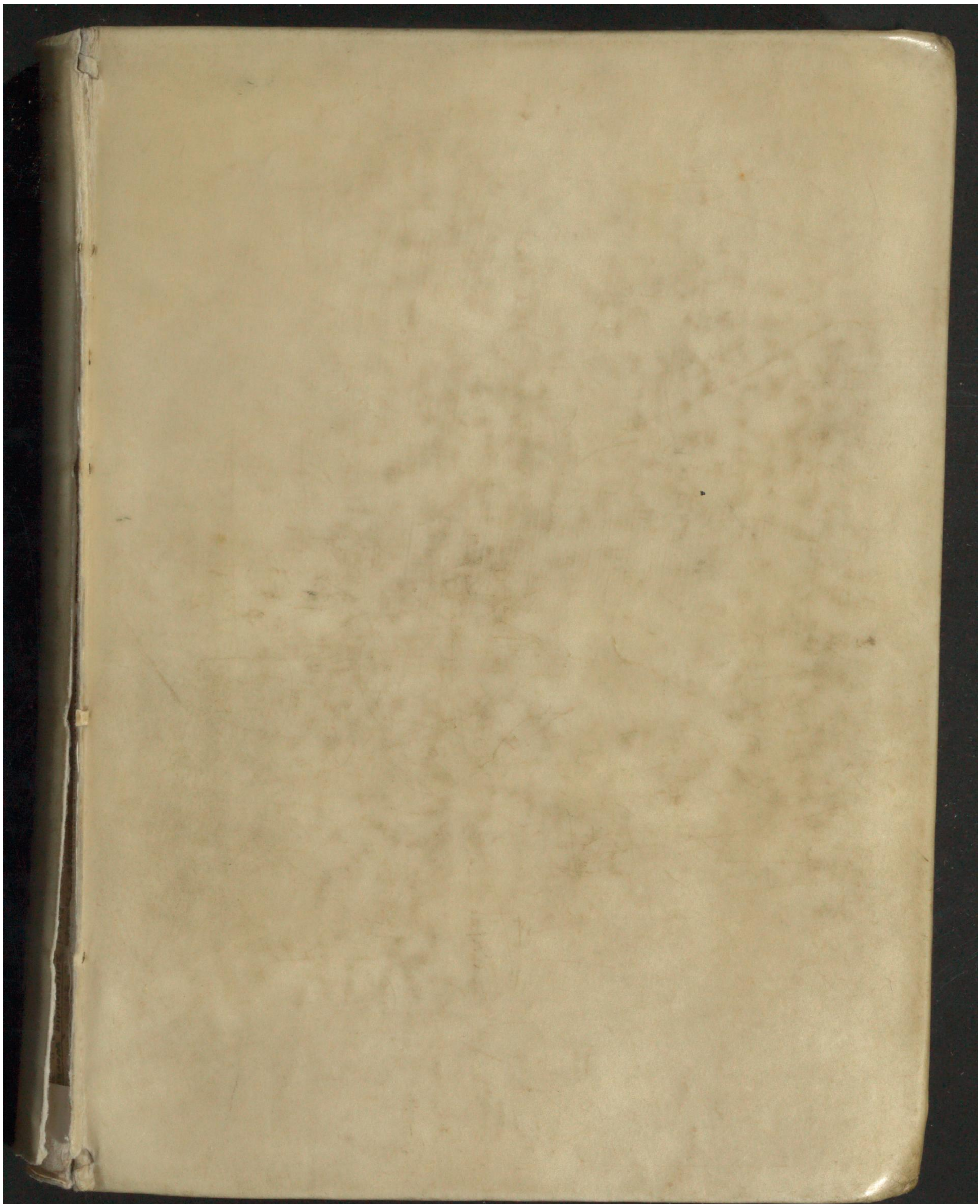
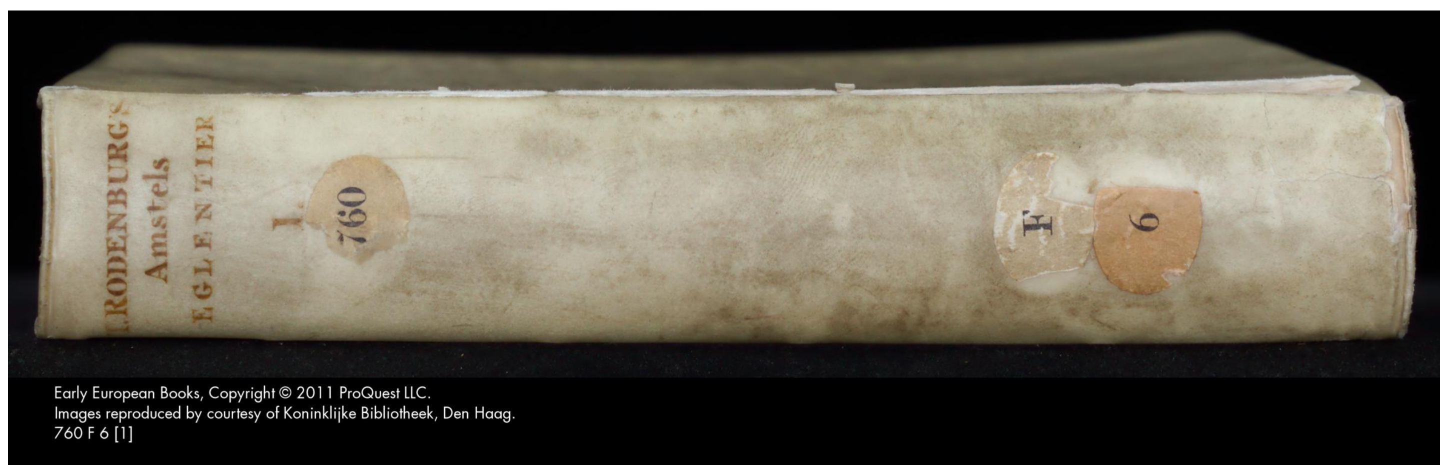
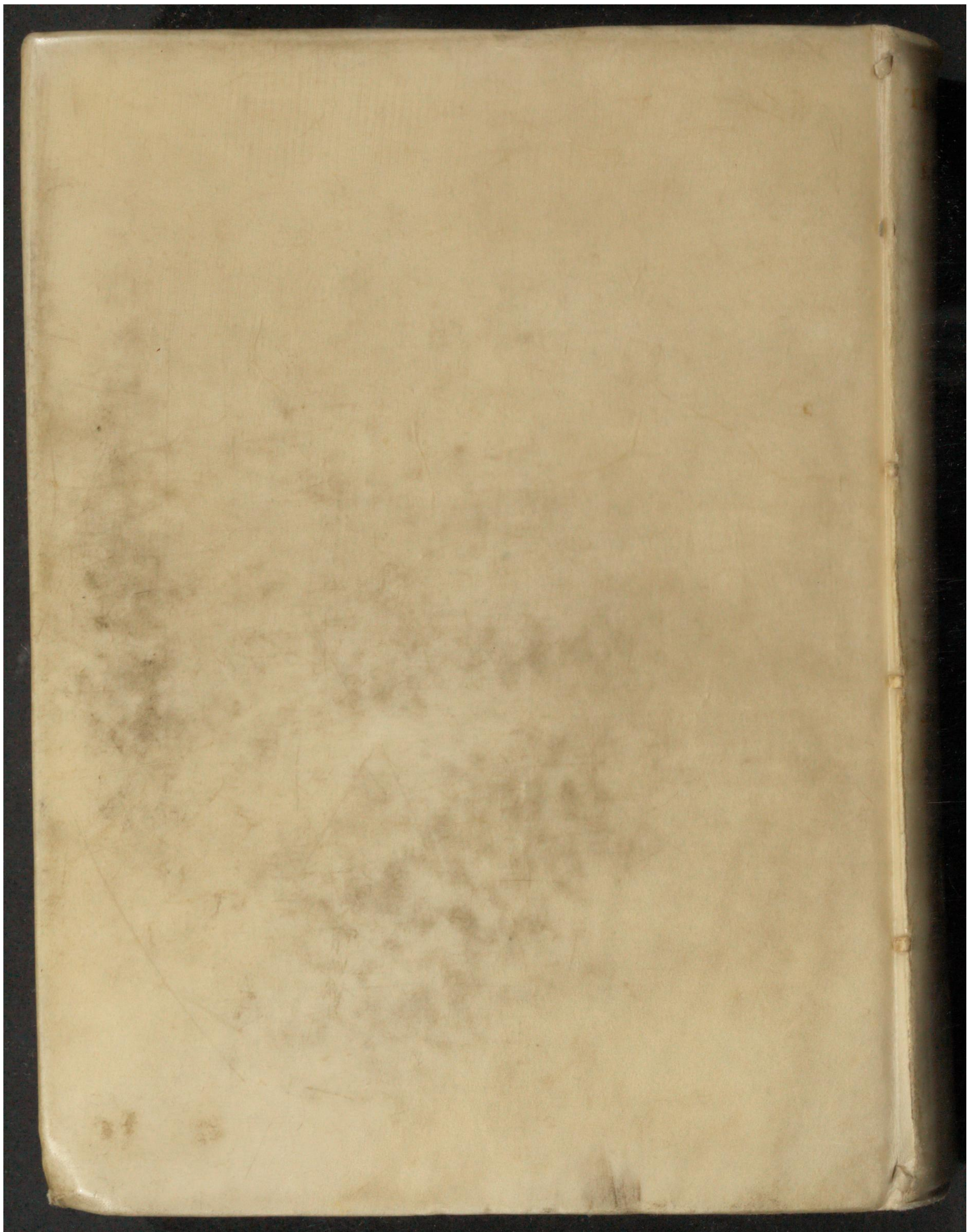

RODENBURG'S
Amstels
EGLENTIER
I.
760
F
6

5

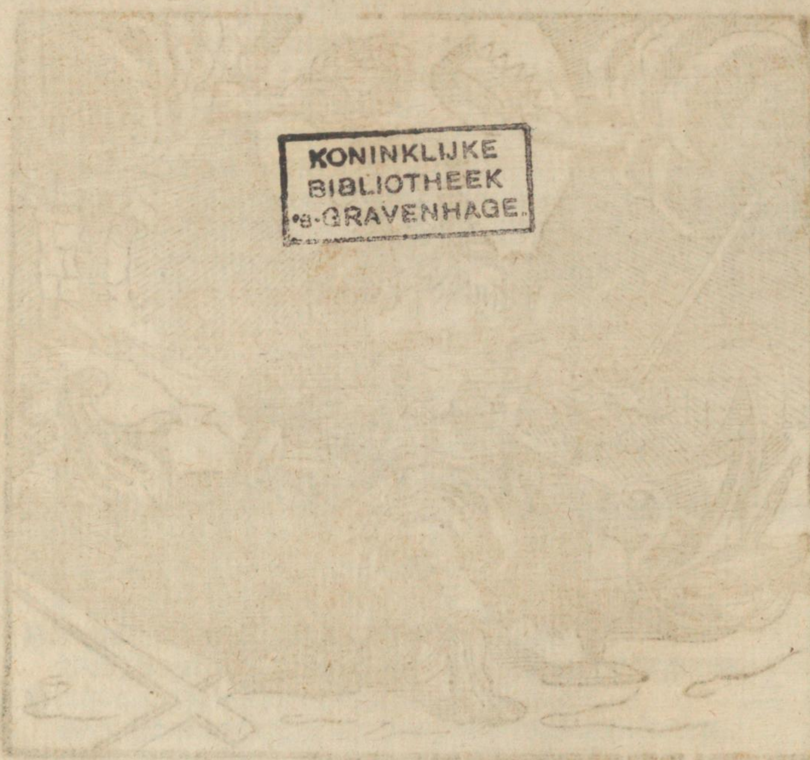
Jalourse
STVDENTIN
BLY-EYNDE-SPEL.

Nobilitas sola est atque unica Virtus.

t'Amstelredam,

Voor Willem Jansz. Stam/ inde Warmoes-straet/ op den hoeck vanden Niesel/ inden Hoochduytschen Bybel. 1617.

't Boeck
Aen
d'Edele, in deughd-uytmuntende Ioffrouvv,
Ioffrouvv
MARIA STEENBVREN.

Liefd-vvaerde Ioffrouvv, ick vveet dat V. E. ghevvendt zijt de zoet-klinckende vaerſkens der Franſche Poëten, de ghezifte heüſche onderhouding-tael der Bataefſche hovelingen, ende dubbel vvyze deftige redenering der Graven-haeghſche rechtgeleerden. VVaer over V. E. (ick vreſe) zal vervelen d'opofferingh van deſe mijn boerighe vaerſen: of om beter te zeggen: onbeſnoeyde rymen, zo dat ſchreum my langhe heeft verzelt, mits de vreſe mijns onvvelkomſt. Doch ghelijck in alle edele ghemoeden de heuſcheydt zo heerſcht, dat de minſte blijck van dienſt-vaerdighe neyging, veroorzaeckt de kleenſte gifte by de grootſte meeſt vverd gheacht, heeft mijn vertrouvven, ſchreum en vrees ghenieticht, en doen beſluyten mijn ruvve bladekens te ſchuylen onder de edele lommer uvvs breed-uytſpreydende-deugdens-telgren: aenvaerd my, ontfanght my, als een vondelingsken 'tgeen Vaderloos is, en V. E. verkieſt voor zijn hoedſtereſſe. En oft ghevïel dat de luſt tot eenicheydt u leyden boſch-vvaerts onverzeld, doch redenkavelende met V. E. eerbare gedachten, en de pluym-ghedierkens u terghden te verpoſen de al-te-deftighe leerighe onderzoeckinge, opent dan (ick bids) mijn teere vvieexkẽs, en of de lees-luſts vlucht mocht vinden een regelken vvaerdich zijnde, door gunſtich oordel, u vvel-ghevallen, gelooft, dat ick zulcks zal achten te vveſen, de ziel mijns vveſen, laurier mijns glorie, en d'eenichſte be-

treffing mijns vvensch. Misshaeght u mijn boertighe Vireno, verzoet het door mijn erenstige Cardenio. Is Iuliana in't beginsel te vvispeltuurich, verschoont het met het ghetrouvve besluyt. Is Fabricio te bitsich. Porcelio te trotsich. Marcio te moedich. Valerio te schichtich. Celia te rampspoedich. Tembranda't ongeluckich, oordeld niet voor't eynde. Overvvickt inde schaele uvves redelijckheydt de toevallen onses eeuvvs, de razernye van liefdens passie, de doolhovighe vervvarringhe, de vinnighe vvraeckgiericheydt, de vermomde bedriegheryen: merckt vvat trouvve lievers bestaen om ghenieten 'tgeen zy lieven, en vvat de reyne liefsters bedryven, om te gheraken tot ghenoeging'. Zo veel heeft mijn rymert niet verziert, of meerder gheheurt. 't Is vvaer hy fabuleert, doch vaecken onder dien deckmantel treftmen de vvaerheyd. Neemt het aen voor't gheen het is, en ick blijf uvven, ghelijck ick ben, en mijn rymert is.

Chi sara sara.

OP DE NAME

VAN

Maria Steenburen

Annagram

Re'ens-maat-burn.

Chi sara sara.

Den Rymert

Aen

d'Edele, in deughd-uytmuntende Ioffrouvv,

Ioffrouvv,

MARIA STEENBVREN.

Bemorste bladen gaet voor dat ick u uytwrijf/
Als boer'ghe pens ghe schrabbel uwes ruw ghedichte:
Doch als ghy gh'naecken zult de Ioffrou heur gezichte/
Zweert dat ick nae gheen hoogher top van glory stryf/

Als dat ick in een hoecxken heures gunste blijf/
Verschoont dat ick niet offer stof van hoogher wichte/
G'lijck heur vernuft vereyscht/'k bekẽ het is myn plichte/
Een Hecatombe of een Heroycks bedrijf

Te Off'ren aen Maria. Ioffrouw zijt doch reck'lijck
In't oordel: want zing ick/ laes! mijn Mary verloor/
Vind ick mijn Musa gantsch in kunst te zijn gebreck'lijck.

Mits uyt mijn haver-ried ick niet als droefheydt hoor.
Dus Nymphe duyd ten goede 'tonghehavend wercxken/
Gh'lijck die in Poesy is een A/B/C/ klercxken.

Chi sara sara.

De Rymert aende Kunst-lievende Lezers en Leesters.

Ghelijck de Adamant, een-zielich met het Noorden,
Ghezvving de naeldens nebb', dvvingd na zijn kreissens punt,
Vermits een-vvezens aerdt na zijn gelijckheydt runt,
En neyghde na de neyging zynes neygings oorden.

VVaerõ? spreect Musa, tuygt vvaerom mijn luste poorden
Na Poësy, zeyl-steenich, ziende ghy niet kunt
Kunst-voetich rymen, dies in't minst ghy niet nytmunt:
Maer Moom berispen zal, zo hy uvv' vaerskens hoorden.

Berispt, bedild, beboert, klapt, Moom, vvat dat ghy vvilt,
En ratelt uyt uvv' aerdt, en kibbeld na uvv lusten,
Mijn Herders Muyzel brengt ghy nimmer doch in stilt,

VVant mijn rijm-lust en zal voort eerste noch niet rusten.
'k Ghenoeghe dat de heusche Leser my aenvaerdt,
Ick boert, ghelijck ghy boert, met uvv berisp-lusts aerdt.

Chi sara sara.

Perſonagien.

Iuliana.
Cardenio.
Valerio.
Vireno.
Octavio.
Oſtilio.
Celia.
Marcio.
Tembranda.
Dienaer van Marcio.
Olympio.
Theodoſio.
Fabricio.
Porcelio.

Het Tooneel is Leyden: doch in t laetſte bedrijf 's Gravenhaghe.

De Jalourſe STVDENTIN

Bly-eynde-ſpel.

Eerſte Bedrÿf.

Iuliana.

V'Erheugheljjcke Lent'/ Liefds terghſter/ha verquickſter
Van onze jeughdens bloedt/ recht minnende beſchickſter
Nae't zoet verburgen murgh des herte-tochtens graeght/
Met reen ghy uw' verweende bloeme-pruycke draeght/
Schackeert de kleurs verſchiet/en aerdighljjck ghemenghelt
Vjjn goude vlechten met Palm-ranckkens dicht gheſtrenghelt/
Belommert dyne Beeckkens Waters-tochte-vliet
Zo kunſteljjck dat Ceres inde weer-glans ſiet
Heur gulden Hoorens proncks cieraet met volle aren/
Die uyt uw' lieve jeughd' mild'ljjck gheteelet waren.
Goddinne/ Koeſteres/ Voedſt'reſſe onſes jeughd/
Hoe waerd/hoe lief/hoe zoet uw' komſte ons verheughd!
Wt bruyne mull'ghe Aerd' all' deſe ſpruytkens quamen/
Die't cierelijckſte pallettens verwen ganſch beſchamen/
Kunſt ſlaeuwt als wy Natuur dus prachtich wercken zien/
Vermakeljjcke Lent/ wat laet ghy al gheſchien!
Wat teelt uw' Liefde kracht! de lieve Herderinnen
Ondoydt ghy's borſtens kil door't darteljjck beminnen/
De terging vande graeght hun teere herten doet
Verkrachten door de dwangh des boezems heete bloet.
Hoe ſlickkeſloopt de Liefd'! hoe ſmeeckt ons Liefds ghevoelen?
Om't lieffeljjck ghetergh door't ſmaken te verkoelen.
Hoe wrevelt in mjjn hert 'tverlanghen vande uur/
Dat ick mjjn ziel verzade op mjjn Liefs ghegluur.

Ick

t'Is best ick midd'ler tijt een kransken van dees Bloemen
Vlecht/en daer door de'prael mijns Liefdens hert laet roemen.

Zy singht.

Met roos kens ick begin/
Verklickt ghy al de Min
Die'k in myn herte draghe.
Ha lieve bloemkens spreeckt/
't Gheheym mijns ziel uytbreeckt/
Ghy hoorden vaeck mijn klaghen.
Vaeck hebt ghy my ghehoort/
Als graeght mijn hert vermoort/
En schreum bedwingd het melden:
Schrijft op uw' lieve blaen
Waer ick meed' ben belaen/
En my tyrannigh quelden.
Tyranne van myn hert/
Die 't zinne koor verwerd/
Door't heelen mijns ghevoelen/
Zalt nimmer zijn verklaert
't Gheen wreed'lyck my bezwaert/
Om 't vlammen te verkoelen?
O Liefde tover-gril/
Gund dat ick doch eens stil
't Furneys mijns hertens brande?
Is't voelen zulcken quel/
En 't lyden onze Hel/
Waerom is 't melden schande?
Zo minnelijck ghekust/
De smaeck moet zijn verzust
En noement/dieft/ghestolen:
Hoe wel de drucking zoet
Verquickt het lodd're bloed/
En zoetst' hoe stilst' ghestolen.
Verholen boertery;
Ha heughelijck ghevry/
In't naerste vande nachte:
De sterren melden niet
Wat Venus zelven ziet/
Maer heelen de ghedachten.
Ghedachten vol ghezucht/
Die zonder luyd ghercht
Van Lievers lippen steelen
Ambroselijcke smaeck/
Ach hoe ick daer nae haeck!

Gheen kussen ons verveelen.
Verveelen? hoe? och neen/
't Zÿn bodekens alleen
Waer 't zoetste na moet volgen.
Ha dertelÿcke Min/
Ick in uw' aert bevin
Een gril / ja zeer hobolľgen.
Ziet hoe de Lievert vleyd/
Op dat zÿn Lief eens zeyd
Dat zy hem Liefd kan dragen.
Ick achte voor ghewis
Dat die onluckich is
Die 't noyt en dur ste vraghen.
Onz' herten zÿn ghereed/
Ja eer 't de Lievert weet/
In ons verburghen leggen/
Een vyer'ghe heete Liefd/
Die d' Liever graeg gherieft/
Al dur stmen 't hum niet zeggen.
Ach al te wreede Wet/
Door schaemte in ghezet
Dat wy de beed verwachten.
Dus Jofferen ghy doet
Verkrachten uw ghemoed/
Door 't heelen uws ghedachten.

Cardenio.

Juliana. Cardenio/mÿn Lief/waer toefden ghy mÿn hert?
Card, Mÿn herte/ Lief/is steets in uw doolhof verwert.
Juliana. De uren scheenen jaren die ick nae u wachten.
Card. En 't af-zÿn van u waren duyst're naere nachten.
Juliana. De uren waren moorsters van Julianas ziel.
Card. En yder ure ick voor duysent eeuwen hiel.
Juliana. Nu is de tÿd vervuld/ha waerdste! mocht ick 't zeggen.
Card. Laet/perle/uw' ghedachten niet verburghen leggen.
Juliana. 't Waer meer als my betaemt. Helaes! ten voeght my niet.
Card. Juliana 't blÿft hier all' wat onder ons gheschiet.
Juliana. Ghy weet dat ick u lief/en weet oock dat de Vrouwen/
In passie van Liefd' gheen mate konnen houwen/
Verschoont my/Lief.
Card. Spreeckt zaft/op dat ons niemant hoort.

Zy spreken heymelijck.

Valerio, in een boere py met een spae.

Valerio. Eylaes/ hoe dit ghezicht mijn arme hert vermoord!
't Ghemoed voorzeyd de waerheyd/ g'lijck ick nu bevinde/
De Jalousie deed' (om zien of mijn beminde
Juliana met Cardeen oock t'zamen sprake houdt)
Ick my in deze py: een Lievers hert is stout:
Verkleden. Nu ick't zie/ 'tis nood'loos te gheloven:
Waer maeckt de Liefd' ons niet de alder armste sloven
Die zweven op de Aerd'? gheduld/ ick gae mijn wegh/
Zonder dat ick oock een woord aen hunliens zegh:
Doch spreken zy my aen ick zal hun antwoord gheven.

Iuliana zwoor my Trouw'/
En zoud' dees' waerde Vrouw'
Met hem my heel vergheten?
Is Vrouwe Liefd' zo licht/
Dat zijnde uyt 'tghezicht
Sy van gheen trouwe weten?
Sy die my vaecken zwoor/
Dat niemant zy ghehoor
's Vrypagie zoude gheven:
Vrypagie hier en daer/
Wat brengt ghy al ghevaer
In't minnelijcke leven.
Wy bedelen om gunst/
Zy weygheren met kunst:
Hun gheven is het weygh'ren:
Ons' erentst is zoo zeer
Niet/ of hun graeght is meer;
Hun lust d'ons' oversteygh'ren.
Cardenio zoo't schijnt
Die heeft zy nu ghemijnt/
En gist'ren was ick heure.
Ach wispeltuur' ghe Min/
Weerhanelijcke zin/
Wat zietmen al ghebeuren!
'k Weet ghy verwondert niet/
Vermits ghy daegh'lijcks ziet
Meer als ick uyt ken spreken.
Wat isser Vryery!
Wat isser Kindery!
Wat zijnder loose treken!
So haestich uyt 't ghezicht? ick volgh hun beyde nae
In d'onbekende kle'en: 'tis best ick vaerdich gae

Om hun te overtreen/en zien wat zy bedryven/
En waer deeſ' lieve twee in't eynde zullen blyven.

Cardenio. Iuliana. Vireno.

Card. Ruſt uw' vermoeytheyd/Lief/nu onder deſe lommer/
Mÿn waerde Iuliaen. Iuli. Cardenio met bekommer.
Card. Bekommer/Lief? hoe dat? Iuli. Vermits deez' komſt' ons ſcheyd/
Ha ſpoed'ghe tÿdt! te ras. Card. 't Waer beter dan ghezeyd/
Onwelkom komen-hier/onluck lÿck wy hier quamen.
Iuliana. Mits tÿd en plaets 'tghenot onſ' zielens wenſch wegh namen.
Hoe Vluchtigh is de Tÿd als 'therte vreughd gheniet!
Card. Hoe langzaem is de Tÿd in quelling en verdriet?
Iuliana. Cardenio vaert wel. Card. Iuliana voor't vertrecken
Gund my dees lieve handt. Iuli. Cardenio ghy zult wrecken
Mÿn Moeders ſlaep. Card. Ach waerdſte Iuliaen!
Ha ziels-dievegghe-mond. Iuliana. 't Is nu tÿdt om te gaen.
Cardeni. Ha hand/door wiens verlies ick meer als Scepters winne.
Iuliana. Hoe wint ghy door't verlies? Card. Om dat dien ick beminne/
Door vaert-wels lieve druck zo zekerlÿck my zeydt/
Dat myne ziel hier niet/maer in uw' herte leydt:
Doch wreede hand. Iuli. Nu wreed'?
Card. Iae wreed' en dubbel wrede.
Iuliana. Waerom? Card. Vermits de ziel zy neemt/en my niet mede/
De nae-knaegh mynes herts in mÿn ghemoede zit.
Iuliana. Hoe dat? Card. Om dat ick mis dit overſchoone lit:
De ſtomme tael-Vrouw die door't minnelÿcke drucken/
En lodderlÿck gheſtreel ons zielen ken ontrucken/
Gh'lÿck of de blaeuwe ad'ren hadden k'rackters maet/
Vermits men door 't ghedruck de Iae en Neen verſtaet.
Iuliana. Door drucking? Card. door't gedruck/ha lieve pluym ſtrÿck'reſſe/
Wraeckgierich/en weer zoet/hoe wel kund ghy uw' leſſe/
Die uw herts yver leert/door u ſliſt all't verſchil:
Ha zoetſte ſleutel van een overwonnen wil!
Bezeghelſter van't woord/'tgheen in't gheheym wy upten/
't Gheen ghy ſluyt/eelſte lit/ken gheene kracht ontſluyten/
Ha ſchoone Iuliaen! Iuliana. Ick bid u laet my gaen.
Vireno. Cardinio 'tis tÿd/houdt heur niet langher ſtaen/
Vergramt heur moeder niet. Card. Meer plicht vereyſcht heur Va-
Vireno. Heur Vader? wien is dat? Card. De Liefde/die is nader/ (der.
Als werck-Heer/die't all' b'heertſcht wat ziel of leven heeft/
't Beginne/weſen/vorm/voort-teelt en krachte gheeft
De Voghels/Viſch en Menſch/Ghediert. Vireno. Hy zal u leeren/
Zo ghy noch langher toeft/van Liefd' philoſopheren.

Juliana. Cardenio vaert wel. Card. Houdt my in uw' ghedacht?
Juliana. Ghy doet my ong'lijck zo ghy anders oock verwacht.
Card. Maer schoon/ wat gaet ghy doen? Iul. 'k Ga slapen om te rusten/
'k Ben zeker zeer vermoeyt. Card. Ick wensch u toe uw' lusten:
Ha Juliana/ Lief/ die uw' in slaep mocht zien/
Of zelfs de slape zijn/ en ov'r uw' ooghen vlien/
Zoet-luyckende de litten van verweende Sterren/
Soud' die/ Juliana/ niet in't hooghste luck verwerren?
Gh'lijck in een Doolhofs pleyn? Iul. Waerom?
Card. Mits hy zien zouw
In't Sonne-licht zijns Nymph de schoonheyd zynes Vrouw.
Juliana. Versierselen van Liefd'. Cardenio welvaren
Wensch ick u/ dus vaert wel. Card. Die niet en heeft ervaren
Wat quel het af-zijn teelt/ boert met die naere Hel.
O Juliana! Nymph! mijn ziels dievegh/ vaert wel!
Vireno. 't Schijnt kinderspel/ Cardenio/ zijn uw' zinnen
Wt redens-spoor ghemend? Card. Dat ghy de aerdt van minnen
Ghevoelden g'lijck ick voel/ ick weet ghy/ vrund/ Vireen/
Niet zoud beboerten/ maer beklaghen mijn ghewee n.
Vireno. 't Is zeer met u verkeert/ ghedenckt u wel de tyden/
Dat ghy in niemant kost de Minne grillen lyden?
Ja schreeft Antidotes/ berispend' elcks ghebreck/
En nu maeckt ghy u. Card. Wat? Vir. Recht de Studentens geck.
Card. Vireno ick bekent/ 'k heb eertijts welgheschreven
Satirelijck/ en teghens die in minne leven.
Vireno. De reden die u doen beweeghden tot bespot/
Zijn't niet de zelfde reden? Nu is Liefd' uw' God/
Nu is de Liefd' uw Heer/ heeft Liefd' nu meer vermoghen?
Vermiond Liefd' nu de re'en? Is u't verstand ontvloghen?
Card. Het schryven dat is yets/ maer 't boelen is noch meer.
d'Aenzienders van het spel bemercken 't missen eer
Als die de steenen werpt/ 't schijnt dat de kans mijns speelers
Veel lucks belooft/ Vireen/ en winst-ghenot zal teelen.
Helacy! ick bemin Juliana/ wiens ghemoed
Gheen rechte kennis van heur weer-min blijcken doet:
De twijffel my vermoord. Vireno. Daer moest ghy heur in laten;
Al lieft ghy/ toont heur niet uw Liefde als by maten/
Laet heur in twijff'ling zijn/ in 't oordel gansch verwerd/
Of ghy haer recht bemind; maer opent ghy uw hert
En uw ghedachten naeckt/ zo is u Liefd' verlooren/
Want nu Juliana weet dat ghy heur hebt verkooren:
Ick spreeck ghelijck een vrund/ klaer uyt/ goed-ronds en vry:
Veroorzaeckt dat zy veynst/ al waer't oock schoon dat ghy
Nu koelheyd toonden heur/ uw lachen zal zy achten

Herts zuchten/en uw hoert als ware liefdsghedachten/
Zy is de slechtste niet: 'k meen dat ick oock wel gis.

Card. Wat? Vireno. Ghy niet in heur hert/maer daer een ander is.

Card. Wat raed? zy is de ster uyt mijn herts liefd' gheresen.

Vireno. Maer dat ghy op een Vrouw zo niet verzot zoud' wesen.
Zo veel ghevley/ghesmeeck/ghebeden en ghevry/
Zo veel ghehengel/ en zo kindse apery/
Zo vele nachtens wacht/in naere duyst're reghen/
Zo vele kruyzing op ghevaerelijcke weghen/
In kill'ge koude tyd/in snippende ghevries/
Zo veel ghebedel/ met zo groote tijd verlies/
't Betaemt gheen kloeck vernuft/maer wel de domme kindheyd/
Bedaerde Mans verstand en voeghd niet zulcke blindheyd;
" De Wereld-wyse-liens ons gaven wysen raed/
" Om Vrouwen te ghebruycken g'lijck nootzaeck'lijck quaet.

Card. Ach dolende ghezind! wat is ons korte leven!
En zonder dat wy ons in Liefd's gheweld begheven?
De mymerende hoop/'t verwachten van weer-min/
De zoete praterey/de lodderlijcke zin/
De grill'ghe Jalousy/het inbeeld van ghewinne/
Het zoetste zoet/Vireno/schijnt ick hier in vinne:
Nu gunstelijck ghegluur met heuselijck ghelach:
Nu weer een wezen stuur met wrevelijck gheklach:
Nu weer omhelzing met de zoete narmens streng'len/
En dan weer bitter roet/'t welck onder 't zoet kan meng'len/
Dit's d'oeffening des jeughd/en wet-steen van 't verstand.

Vireno. Een dulle razerny die Mannen gansch ontmant/
Is 't alles om een Vrouw? ick schrick voor deze quellen:
'k Acht meerder datmen speelt als d'and'ren snaeren stellen.
Drie dinghen zijn alleens; de Vrouwen/slaep/en spijs/
Want moeten zijn ghebruyckt all' drie op eene wijs.

Card. Vireno onze oord'len hier in veel verscheelen.

Vireno. In 't minste niet/zo ghy uw' reden niet laet steelen
Door uw' vermomde waen/en quackelooze gril/
Wied uyt uw goed vernuft deez' redeloose wil/
En tuyldt niet met de re'en. Card. Vireen 't zijn ketteryen.

Vireno. Komt laet ons gaen/ick zal 't u noch wel doen helpen.

Valerio. Ostilo.

Valerio. 'k Heb hem daer in zien gaen/en veelmael oock ghezien/
Dit doet de Jalousy in 't top mijns hers'nen vlien;
Doch Liefde blijft standvast. Ostilo. 't Is niet als uw verzuymen/
Een uur ghy niet behoort van heure deur te ruymen:
Want die hertgrondich lieft/moet stadich houden wacht/
Vermits de Liefde een tyranne is gheacht/

Dië

Die ſteets wil zijn ghevleyd. Card. Oſtilo zaft 'k hoor lieden/
Die heng'len na heur deur. Vireno. Om liefde aen te bieden.
Valerio. Ick hoor daer yemant gaen. Oſtilo. En 't ſchijnt zy blyven ſtaen.
Valerio. Oſtilo/die eens is met Jalonſy belaen/
Vermoord zijn eyghen ruſt door 'tmiſſen zynes wenſchen.
Oſtilo. De Jalouſie ziet de ſchaduw aen voor menſchen.
Card. Laet ons gaen deſe wegh/want Juliana ruſt. } binnen.
Vireno. Dies zy niet kunnen hebben hun verwachte luſt.
Valerio. Zy ginghen huns liens wegh. Oſtilo. Nu iſſer geen verhinder/
Klopt zoet'lijck aen de deur. Valerio. Zie'ck daer yemant ginder?
Oſtilo. 't Is 't ſchijnzel vande Maen/de klinck behendich roert.
Valerio. My dunckt ick yemant zie die op onz' doente loert.
Oſtilo. Uw vrees wat vreemds beduyd'/'t ſchijnt een warachtich teken/
Ghelijck of yemant anders u nu oock quam ſpreken.
Juliana u bedrieght/doch ick 't niet vreemd bevin.
Valerio. Vermits zy is een Vrouw? en dat ick heur bemin?
Oſtilio. En dat een yeg'lijck zeyd/zy vele heeft uytſtaende
Met die Student daer ick u dickwils van vermaenden:
Ghelooft/dat Vrouwen zijn beveynſdelijck van aert/
Ghy oordeldt heur weer-liefde na uw liefdens waerd/
Maer daer in ghy bedrieght u zelven al te zeere/
De Vrouwe-liefd' is licht, jae lichter dan een veere/
Dien dien zy ſpreken laeſt zijn d'eerſte in hun hert.
Valerio. In heur weer-Liefd' tot my ick alle Lievers tert.
Oſtilo. Wel nu/klopt/zoo ghy weet dat zy u in zal laten:
Maer uw gheloove heeft in Reden gansch gheen mate:
Doch d'ondervinding leert. Hy klopt.

Iuliana. Valerio.

Iuliana. Valerio zijt ghy't?
Valerio. 't Is hy die om Juliana naere quelling lijd.
Iuliana. Valerio/mijn Lief! doch wie zoudt anders weſen?
Dus ſpade hier/mijn hert? 'kben van mijn bedd' ghereſen/
Om dat uw' lieve komſt niet zou zijn vruchteloos.
Waerom iſt dat Valerio deze uur verkoos
In d'aeckelijcke Nacht? Ick wenſch u aen mijn zye.
Waerom dus laet? Mijn hert/wat's d'oorſaeck? Valer. Jalouſye.
Iuliana. Hoe? Jalouſy van my? ghy weet ick uwe ben/
En dat ick door mijn plicht gheen ander Lieven ken.
Van wien zijt ghy Jalours? Valerio. Om dat Cardenio giſt'ren
Verzeld was met mijn Lief. Iuliana. De redenen zijn ſliſt'ren
Van warring onghegrond. Al ſtae ick hem te ſpraeck/
Waent ghy dat ick daerom mijn Liefde t'uwaert braeck?

Valerio men moet gehoor/en antwoord' gheven/
Beleefthepd zulcks ghebiedt/'tis teken van wel-leven/
Dat wy aen niemant weyg'ren een ghezel'gh voldoen:
En zoudt ghy daerom flucks mis bruyckinghe vermoen?
U zelven ghy mis doet/uw' waerde te mistrouwen;
Cardenio is slecht/ ick sweer u 't zou my rouwen
Dat ick tot her-verkies door hem zou zijn beweegt:
Wat waent ghy dat mijn hert ter vaert zou zijn gheleegt/
Van die gheheyde Liefd' die ick u trouw'lijck drage?
Wat denckt ghy dat ick zoo mijn eer zou willen wagen/
Op een onnos'len bloedt? en wiss'len zo verblind?
Valerio/ stelt dese vrees uyt uw' gezind/
En laet de Jalousy niet wrev'len in gedachten.

Valerio. De Vrouwen achten al zo g'ring als zy verachten:
" Verzelling veel vermach/de ommegang maeckt kun.

Iuliana. Valerios gelijcken zijn ghezapd zeer dun.

Valerio. Ghevlap/ghesmeeck/ghebe'en/ volherding/ en vervolgen/
De zoete Vryery teelt vaecken een hovolgen
Verandering in Liefd'. Iuliana. De zieckt van Jalousy
Waent dat zy heeft zo veel re'ens proeven an heur zy/
Dat zy gheen teghen-re'en noch recklijckheyd ken lyden:
Dus isser gheen voldoening als door 'loop des tyde/
De Waerheyds Vader/die dees' grillen best gheneest:
Want in het zekerst' is zy aldermeest bevreest.

Cardenio. Vireno.

Cardeni. Alwaer zy in heur rust. Vireno. Wat ken dan 'tkloppen baten?

Cardeni. Vireno/neen/die klopt mach werden inghelaten.

Valerio. Juliana/ 'k hoor ghewach. Iuliana. Ick bid u/liefste/gaet/
Op dat u niemant ziet voor 't venster inde straet.

Valerio. Ostilo/ziet g'hem wel? ick ken hem aen zijn mantel.

Ostilo. Cardenio. Valerio. Hoe? zal ick lyden dit ghetrantel
Voor Julianaes deur? 't waer buyten alle re'en.
Ick vliegh hem in. Ostilo. Zaft/zaft/zy zijn met hunlien tween;
Ick zonder mijn geweer: wat wilt ghy aen gaen rechten?

Valerio. Ostilo 'k moet/ick zal / 'k wil met Cardenio vechten.

Ostilo. Bedenckt u/ 't schijnt ghy raest. Valerio. Gaet halen uw' rapier/
Ick bid u haestich gaet/en ick verwacht u hier.

ostilo. Valerio gaet me/wy zullen t'zamen keeren/
Octavio die zal ons mede wel vereeren
Met zijn ghezelschap. Valerio. Wel/Ostilo/gaet voor heen.

ostilo. Neen/gaet ghy voor/want ick en laet u niet alleen. binnen.

Cardeni. Ha wreede Juliana/schaeck sterres mijns rusten;
Ghy slaept als ick u bid; en waeckt om 'n anders lusten

Te stillen in het duysterst' vande nare nacht.
Vermurwt u niet 'tghesmeeck van myne bitt're klacht?
Ha/Juliana/Lief.

Iuliana.

Iuliana. Cardenio/mijn waerde/
Zyt ghy't? Card. Ick ben't/ha lief/hy die u openbaerde/
De wurging zynes herts/en ben op nieus gewondt.
Iuliana. Waerom? Card. Vermidts ick nu aen uwe deure vondt/
Valerio/en 't scheen dat hy u had ghesproken/
Jae 't scheelden weynigh/ick my van hem had ghewroken.
Iuliana. Cardenio ghy raest/wilt g'hem de straet verbien?
Card. Vermidts ick niemant aen uw' deur behoor te zien.
Iuliana. En zo ick niemant lief/en u liefd' heb ghezworen?
Card. De Jalousie meent ick u weer heb verlooren.
Iuliana. 't Vermoeden staet u vry/'t schijnt dat ghy my mistrout/
Is daer noch yemant/die u hier ghezelschap hout?
Vireno. Vireno/nymph/ick ben't. Iul. Stelt ghy hem dan te vreden.
Vireno. Cardenio ghebruyckt int minste ghene reden.
Iuliana. Cardenio ick gae/mijn Moeder roept/goe-nacht. binnen.
Card. Zy sluyt heur venster met afkeerelyck veracht.
Vireno. 't Is spaed/wat zoud' zy doen? Card. Ha wreede dubbel wreede/.
Vireno/ick en wil niet gaen van dese stede/
Voor 't Auroorlycke licht uyt heure ooghen blinckt?
En schoone Juliana my steels-wijs toewinckt/
Dat zy beloften hout/om zo mijn vrees te stillen.
Vireno. Mijn leven hoorden ick noyt/zulcke zotte grillen?
'k Gheloof niet dat ghy't meent. Card. Ha/ghy gevoelt geen pijn.
Vireno. Nu zie ick datter veel Studenten narren zijn/
Komt/komt/gaet voort/'tis tyt. Card. 't is tyt om hier te blijven.
Vireno. Gheen meerder razerny/de dulle liens bedrijven.
Cardenio ghy zijt. Card. Wat ben ick? Vir. Wat? een geck.
Een dwaes/een uyl/een nar/en buyten het besteck
Van redenen ghy holdt. Card. ô voelden ghy mijn knaghen/
Vireno/ick blyf hier tot het begint te daghen.
Vireno. Wel doet het geen ghy wilt/en ick beveel u God/
Want bleef ick hier ghy broeyden my oock wel zo zot. binnen.

Card. *Zo liefde is een God, zo is 't een onrechtvaerdich,*
Vergeldend' minst aen die, die dienstlijckst' dient uyt trou,
Een blindt lichtvaerdich kindt, niet ziend' op hertens rou,
En acht ons 't minste deel onz's wensch te zijn onwaerdich.
Nae dat zijn geyle pijl ons heeft doorschoten vaerdich,
Besteeckt dat onze gheest dan nimmer rust en zou.

Helaes,

Helaes, waerom? Alleen door't kiesen van een Vrou.
Dan boert hy, spot, en tuylt, met zulcken schyn-deught aerdick.
Dat zyn zins-spels beginn' eynd kluchtich met een kluyt,
d'Wyl knaginghs hoopen haeckt ons ziels wensch te verwerven.
Ach teere Ieughden, die niet weten liefds beduyd',
Onkundbaer het ghevaer, waer lievers staegh in swerven.
Het naeckte beeldt van liefd' ghy wel kunt trecken uyt,
Myn droef ghesicht, vermidts my Iuliaen doet sterven.

Valerio. Octavio. Ostilo.

Valerio. Julinaa/waerde Vrouw'. Octa. Wien wast die ghy gemoetē?
Zeghtmy wie dat het was/ick zal hem zo begroeten/
Dat hy zich wachten zal/'t bewand'len dezer straet.
Card. Deez' komen hier om my/ellendich is myn staet/
De Jalousie kneldt dit arm' en droeve herte/
Cardenio houd' u stil/nu zal ick zien wat parte
De liefde met my speelt/'t is beste dat ick zwygh'/
Op dat ick dese drie alleen niet op my krygh'.
Valerio. De plaetse is gherupmt/'tschynt zy onz' komste vreesden.
Octavio. Valeer/klopt aen. Val. Ick vrees. Octa. Hoe? wilt ghy de bedeesden/
En blooten liebert nu betoonen/'tuwer schant?
Hoe? zyt ghy niet eē man? Osti. Eē man/maer gantsch ontmāt.
Valerio. 'k Vrees dat ick heure slaep int zoetste zal ontwaecken.
Octavio. De Vrouwen meestendeel na die ontwakingh haecken.
Ha/Juliana Lief. Hy klopt.

Iuliana.

Iuliana. Valerio zyt ghy't? Val. Valerio. Iul. Myn Lief verlangend' ick verwachte.
Valerio. En ick ghehengelt all' deez' koude naere nachte/
Na u myn eyghen hert. Iul. Valerio hoe ist?
Valerio. Bewaerster mynes ziels/ick wenschte dat ghy wist/
Hoe uw' Valerio haeckt om by zyn sterr' te weesen.
Iuliana. Myn Engel nu myn sterre dus hoogh is ghereesen/
Wat luckigher gheluck/myn herte wenschen kan?
Valerio. Ick weet dat ghy my lieft. Iul. Ach zulcken waerden Man/
Valerio/ick u in myn herts mid-punt achte/
Dat nimmeermeer ghy zyt uyt Juliaens ghedachte/
In slaep/en waeck alleens. Val. het hooghste myns gheluck.
Card. Het schynt ick't herte uyt deez' droeve boezem ruck/
O schalcke/loose Vrou/is dit de vrucht uws eeden?
Iuliana. Valerio ick wensch my by u daer beneden.
Valerio. En ick by u myn wensch/om by myn ziel te zyn.

Iuliana. Valerio wat ist ?
Valerio. Onmenschelijcke pijn.
Iuliana. Waerom mijn hert ?
Valerio. Vermidts wy aen u venster zaeghen/
Cardenio/die u zijn liefd' heeft moeten klaeghen/
En die ghehoore geeft/heur voorneem wel verkeert.
Iuliana. Ist dit/Lief/dat u quelt ?
Valerio. Dits 't alleen dat my deert/
Maer zeght my hoe ghy van Cardenio zijt ontslaeghen.
Iuliana. Valerio/met reden mooght ghy dat wel vraeghen/
't Is zulcken loomen bock/zijn spreecken my verveelt/
Vreest niet dat zulcken uyl my een'ge gunst ontsteelt.
Card. Dit zegghen g'raeckt mijn eer/onmoog'lijck is 't te lijden/
't Is tijdt ick my ontdeck/'t is nu de rechte tijde.
Ha aldersnootste Vrou !
Valerio. Op u ick my verlate.
Iuliana. Ghy mooght.
Valerio. Maer zal'k mijn Lief?
Iuliana. Midts ick die grovert hate.
Valerio. Juliaen daer op ick gae.
Iuliana. Vaert wel/en weest gherust.
Vaert wel/mijn Lief/vaert wel/en daedelijck uytblust
't Vyer uwes Jalousi/Juliaen is u ghetrouwe.
Valerio. 'k Ghelooft/mijn hert/vaert wel/mijn waerde Engel-vrouwe.
Octavio ten deele stil ick mijn gheween.
Octavio. Het is mijn Lief.
Ostilo. En my/dat ghy nu zijt te vreen. binnen.
Card. Ha Juliaen.
Iuliana. Wien ist ?
Card. Cardenio.
Iuliana. Dus spade ?
'k Wed ick de oorzaeck van u komste nu wel rade.
Card. Waerom ? Iuliana., 't Is Jalousy.
Card. De Jalousi heeft uyt/
Maer zeght my wat Valerios komste hier beduyt.
Iuliano. Hy vraeghden my nae u/'t schijnt hy u heeft te spreken.
Card. Ha waerheyt-loose mom/ vol loose/schalcke treecken :
Ondanckbare slavin/en wispelteur'ge geest/
Dien die u meest vertrout/bedrieght ghy aldermeest/
Dien die u meeste smeeckt/beboert ghy in u herte/
Beginnickt/zolt/en tuylt met dees benarde smerte.
Fy Juliana/fy.
Iuliana. Cardenio ghy raest.
Card. Niet raes/maer dul te werden is my aldernaest.

Ondanckb're Juliaen/ lief-taeligh voor mijn oogen/
Zo haest ick van u ben/ zo haest is't u ontvloghen/
En lochgent niet uw doen/ of zegghe u veel meer.

Iuliana. (Te gunstigh was ick u/ Cardenio/ ick zweer
Ick u niet waerdig acht dees beusling aen te horen. *Sluyt heur deur, (binnen.*

Card. Cardenio/ wien hebt ghy tot u Lief verkooren?
Ha valsche wreede Vrou/ g'lijck't venster ghy toe trockt
Zo heb ick oock mijn liefde uyt mijn hert gherockt/
En dwinghen zal gheheugh'nis om u niet te dencken/
Op dat mijn hert en ziel in traenen niet verdrencken.
Ha wisselende vrou/ ha wispelteur'ge aert/
Twierzinnigh in u doent'/ tovressen op de aerdt/
Bedrieghsters deses eeuw'/ vermoorsters onses leven/
Hoe tobblen d'arme herten die hun eens begeven
In uwe slaverny! een woordt ghy niet en spreeckt/
Of d'azem die't voortbrengt/ die azem 't weerom breeckt.
Ha beuselich ghediert/ zijn swy't/ of ghy die faelen?
Wy zijn't die zottelijck na u verzellingh taelen.
't Is kundbaer dat ghy vol bedrogh/ en vaynsingh zijt.
Neemt oogh alleen op't gheen wy zien in onse tijt.
Ick laet Romaynen/ Griecken/ en Troyanen klaeghen/
Maer spreeck alleen van't geen wy zelven in u zaeghen.
'k Laet staen als ghy verzoght/ ghebrijt zijt/ en ghebeen/
Als uwe neen/ is ja/ end' uwe ja/ is neen:
Dan als de echt u dwinght uw lief te zijn ghetrouwe/
Ick bid u zeght my doch/ wie't van u wel ken houwen?
Ja zoder yemant van u stil/ en eerbaer leeft/
Dan zeght ghy dat de Joffrou geen opvoedingh heeft/
Maer zo de ander als een kladdegat ken klappen/
En ander liedens doen't berispelijck besnappen/
Dats een gentiele Vrou/ die heeft wel sprekens kunst/
Die Jofvrou is beleeft/ die toont aen elck een gunst/
Die weet te leven na de Hovelingens wyse/
Die zal heur glorijs top noch tot de wolcken rysen/
Die heeft heur blonde pruyck verweendelijck verciert/
Laet nest'len in heur hayr die minlijck tiereliert:
Ja Venus zelven krult de locrkens heurder haeren/
Heur ooghen tint'len g'lijck oft morge-sterren waeren/
Wiens zoete dageraed betov'ren/ hert/ en ziel/
Van dien die maer een lonckken in heur ooghen zien/
Een lodderigh gheflicker van beveynsde starren/
Waer in de stoutste mannens herten fluer verwarren.
Verwarren/ waerom? Midts het lout're liefde scheen/
Te weesen/ maer/ helaes! zy meenender niet een.

Zy doud'ren met ghevoert/bedrieghen en bespotten/
En maken wyse mans ghekapte dwase zotten:
Ja zom die ernstich zijn/en bed'len met gheween/
Met biggel-tranen/en met zuchten/en ghesteen/
Om d'alderminste gunst heurs Liefde te verwerven/
Verquissen hunliens tijt/en moeten narren sterven.
Dan komter een Poeet die wonders wonder zeyt:
Als dat een trouwe liever daer begraven leyt/
En kranst het doode rif met Scepters vol Laurierkens/
Dewijl om 't zelve graf de dart'le Venus dierkens
T'saem hipp'len met gheschal/en achten't niet een haer/
Gh'lijck of het leven van een man niet waerdich waer.
Dit zijn de Liefkens daer wy dus veel wercks van maken.
Dit zijn de Joffers daer wy ernstich dus nae haken.
Dit zijn de Nymphen diemen g'lijck Goddinnen acht.
Dit is het poppe-goet daer wy zo men'ghen nacht/
In haghel/sneeuw en windt om staen en klappertanden/
En lillen killich kout/en blasen inde handen
Ons heete hertens walmt bevriesen even zeer.
En ken al dese ramp niet strecken tot een leer?
Neen/waerom doch? ick bids/ of vreest ghy hier te spreken?
Doet my/zoo't u ghelieft/het minste spraeck-loos teken.
Erasmus onsen Rotterdammer het verston/
In zyne zotheyts lof of mor'enconion:
" De mannen zijn verkracht deur blinde minnens Godtheyt/
" Zo dat wy sollen al ghelijcklijck in de zotheyt.
Juliana was my lief/ick achten heur mijn Bruyt.
Valerio ist nu: Cardenio heeft uyt.
Ist mijn onluck of zijn? ick acht het voor de zyne:
Al is zy nu zijn Lief/ick acht heur noch voor myne.
Wat luck besit hy dan? helaes! een valsche Vrou/
Die licht'lijck weer voor hem een ander nemen zou.
Die licht is/lichte blijft: heeft zy hem nu verkoren/
Zo heb ick niet meer als een lichte Vrouw verloren. binnen.

Vertooningh

Celia en Vireno.

Celia. 't Gheen ghy my hebt verhaelt/gheeft my een afterdencken.
Vireno. Neen/laet dat niet in't minst u goedt gevoelen krencken.
Celia. 't Ghehoore gheeft nochtans een ingang tot het hert.
Vireno. De reden kunnen nimmer door reen zijn verwert.
Celia. Den Hemel gunne dat gheen vreughd in druck verwisselt.
Vireno. Neen Celia/ick hebt voorsichtelijck bedisselt.
Celia. De Liefde vaeck de reen/vermommende/bedrieght.
Vireno. Ghelooft/ Vireen/zo haest in slaep niet is gewieght.

Celia. De passy vaecken doet de reden haest vermoorden.
Vireno. 't En is gheen passy/maer het gheen ick zelven hoorden.
Celia. Het zegghen ons bedrieght/en vele angsten lyt.
Vireno. Neen Celia/ghelooft/ghy daer van zeker zijt.
Celia. 'k Gheloof u/maer van zijn hert zie ick gheene klaerheyt.
Vireno. Weet ghy wat my beweeght? niet anders als de waerheyt.
Celia. Ghy prijst hem veel te hooch/dat gheeft my afterdocht.
Vireno. Dit's mis vertrou die schalcklijck in uw herte wrocht.
Celia. Die mis vertrout ken qualijck in yets zijn bedroghen.
Maer die die veel vertrout/men licht bedrieghen moghen.
Vireno. In't ghene zeker gaet heeft mistrou gheene grondt.
Celia. Wien wast die inde Liefd' gheen mis vertrouwen vondt?
Vireno. Dien die oprechtlijck lieft/die oordelt na sich selven.
Celia. Zo ken dan trouwe liefd' gheen mis vertrou bedelven?
Vireno. Neen: want die trouw'lijck lieft/acht sich weer-liefde waerdt.
Celia. Vireno/alle menschen zijn niet van een aerdt.
Vireno. Dats waer/want zom gelieft/hoe zeer/zy noch wantrouwen.
Celia. Ghy amelt wat ick zegh/maer 'tschijnt ghy meent de Vrouwen.
Vireno. De Vrouwen meen ick niet/maer Mannen alzo wel.
Celia. Zo ist mistrouwen dan een alghemeene hel.
Vireno. Een alghemeene zond' om rechtelijck te segghen.
Celia. Ick bid u wilt my dat met redens blijck beleggen.
Vireno. Wat Celia? om dat ick mistrou noeme zondt?
Celia. Wel ja/om dat ghy daer in yets verburghen vondt.
Vireno. Verburghen? ghy hebt recht; want mis en trou verschelen.
Celia. Neen/sonder dat ghy 't woort twee-silbich sult verdelen.
Vireno. Dat moet nootsaeck'lijck zijn/zo ick het wel bewees.
Celia. Wel zeght my dan/waer uyt het woort mistrou eerst rees?
Vireno. uyt missen vande trou/of datmen trous plicht missen.
Celia. En wy ghebruycken mistrou door voor-oordels gissen.
Vireno. Zo is mistrouwen valsch/voor datmen ontrou vindt.
Celia. Of dat die trouloos is/die trouwlijck heeft bemint.
Vireno. Dan heeft het woort heur recht; ghy leerlijck hebt ghesproken.
Celia. Zo moet het woort mistrou deur reden zijn ghebroken.
Vireno. Cardenio die heeft ghelieft zijn Juliaen.
Celia. En is hem al zijn liefde t'eenemael ontgaen?
Vireno. Om dat zy hem veracht/en toonden een afkeerlijckheyt.
Celia. Dan is de liefde moog'lijck in zijn hooghste heerlijckheyt.
Vireno. Om dat zy dwers en stuurs aen heure liever is?
Celia. Cardenio/daerom is van heur liefde wis.
Vireno. Verachting aldermeest ghelievekens doet breken.
Celia. Een water-sprenging doet de kolen meer ontsteken.
Vireno. Zo wilt ghy segghen dat een douck're vlaegh niet deert?
Celia. Neen/onder dien die hebben liefds aert reght gheleert/

Zou

Vireno. Zou dan ghekijf/ghestrijf/en warringh gans niet krencken ?
Celia. Neen/ na gelievers dondringh komt liefds loddringh blencken.
Vireno. Zy zijn ghebroken gantsch/Cardenio die treurt.
Celia. Hoe ? Isser zulcken haet die al hun liefde scheurt ?
Vireno. Scheurt ? Ja ghenietight heeft/hy is vol Jalousie.
Cilia. Wats dat ? dievegh der rust/een kancker/nimmer blye.
Vireno. Een wroegh-wurm vol onlust/een toght die hoop verkraght
Celia. Vergetenheydts uurwerck/de onrust des ghedaght.
Vireno. De slaepe wreckster die versierselen voorbeelden.
Celia. De droomen van bedrogh/die beuselinghen teelden.
Vireno. Een aelwerighe geest/een preutelende gril.
Celia. Die zelven niet en weet wat dat heur wille wil.
Vireno. Cardenio die is met dese plaegh bezeten.
Celia. Maer wil Cardenio wel van dese zieckte weten ?
Vireno. Hy zweerdt my dat hy noyt en was in zulcken hel.
Celia. 'k Wed ick hem dit gheraes gantsch uyt zijn zinnen stel.
Vireno. Ha Celia/ick bids betoont nu u vermoghen.
Celia. Ghelooft/ Vireno/dat ick met hem heb medooghen.
Vireno Hy Juliaen vergeet zo ghy hem gunste toont.
Celia. En zo hy myne gunst met zyne liefd' niet loont.
Vireno. Neen/Celia/hy heeft het oogh op u gheslagen.
Celia. Vergeet hy al de liefd' die hy heur heeft ghedragen ?
Vireno. Vergeeten zal hy't wel nu hy u weer verkiest.
Celia. En zo hy dan mijn liefd' zo haest als d heur verliest ?
Vireno. Neen/ Celia/ick weet hy u niet zal verlaeten.
Celia. Hoe ? Haet hy Juliaen zo mach hy my oock haeten.
Vireno. Niet 't open hertigh zijt/maer toont hem matich gunst.
Celia. Zo moet ick hem dan leyden na de minne kunst.
Vireno. En onderhouden hem ghelijck ghy zijt ervaren.
Celia. Ghelooft/geen Minnaers opt van my verzekert waeren,
Vireno. En dat veroorzaeckt dat de minne meerder groeyt.
Celia. En nimmer liever dan in zijn verzoeck vermoeydt.
Vireno. Zal ick hem zegghen dat hy hem by u laet vinden ?
Celia. En maeckt hem wijs ghelijck of ick hem oock beminden.
Vireno. Wel/ Celia/ ick ga/en brengh hem blyde maer.
Celia. Dan zeght hem niet dat ick met u in woorden waer.
Vireno. In geenderhande wijs zal hy het kunnen mercken.
Celia. Beveelt my voort de zorgh/ laet my het kuurken wercken.
Vireno. Brenght nu u mommery gheheelijck voor den dagh.
Celia. Zo zal ick niet meer doen als ick ghewoonlijck plagh.
Vireno. Nu/ Celia/ vaert wel/ ghy zult my zeer verbinden.
Celia. En in mijn werckingh sult ghy't kunstelijckste vinden.
'k Betover/en bezweer zo haest als hy my hoort.
Een zotte Minnaer troost een leughen-taeligh woordt.

binnen.

Marcio.

Marcio verlieft op Celia.

Marcio. Dit zijn/vertwijffelt wicht/ de wercken ws misnoeghen/
De quellen/blinde Godt/die uwe slaven droeghen.
De weegen die ick vaeck met vreughden heb betreen/
Nu/ Marcio/ bewandelt met bedroeft beween/
Vergetelachtigh is nu Celia heurs woorden.
Celia. Maer weet ghy wel wien dat u zegghen overhoorden ?
Marcio. 'k Weet schoone Celia nu voor mijn ooghen staet/
Wiens hemelsche ghezicht voortbrenght mijn dagheraet/
En wiens gentiele hert zo killich is bevroosen
Dat upt uw lieve hert uptdringhen koele roosen.
'k Weet mijn sterr' is verschrickt/ de Zon/en Maen my plaeght.
'k Weet dat u mijn gheknaegh hertgrondelijck behaeght.
't Gheen was een stille zee/ verciert met Meereminnen/
Is nu een donder storm in mijne naere zinnen.
't Gheen was een Paradijs in't diepste mijns ghedacht.
Is nu een duyst're hel/een Plutoslijcke nacht.
Heb ick het niet ghetreft ? Ha/Celia/te wreede !
Celia. Te gierich is uw' aert/ghy nimmer zijt te vrede.
Marcio. En nimmer wesen zal.
Celia. Waerom ?
Marcio. Ghy my ontroost
Het geen mijn reyne liefde zeker heeft belooft.
Ha Celia dievegh/ wat hebt ghy my ontstolen ?
Celia. Wats dat ?
Marcio. Neen/lieve Nimph/dat houd' ick hier verholen.
Mijn klaeghen u niet deert/ 't is raedzaem dat ick zwijgh/
Vermits ick geen medooghen door mijn knaeginghe krygh:
Doch ist u glori/ Nimph/dat Marcio verdwijnt ?
Ick daele in mijn graf.
Celia. Hoe ? Marcio het schijnt
Ghy warringh zoeckt: waerom ? Wat isser inde weghe ?
Marcio. Helacy! dat een ander mijn plaets heeft verkreghen/
Dats 't middel-punt ws hert/ick bid u waerom hebt
Ghy hoogh ghevloeydt in liefdt/en nu zo schielijck ebt/ ?
En laet my op de strandt/al weenende aenschouwen/
Om 't vluchten van mijn Lief int ooghe te behouwen/
Op't alderdroevighst' raest de buldringh uwes zee/
En Marcio niet gunt goed' ancker-grondt of ree/
Maer laet hem hoopeloos op u Nephtuyn dus dryven/
Om zo zijn liever door u wreetheydt te verdwynen.
Neen/Celia/vaert wel.
Celia. Hoe ? Marcio/waer heen ?

Marcio. Nae't Elizees ghewest / om met een droef gheween /
In eenicheyt mijn ramp op't bitterst' te beschreyen /
Daer wil ick Celia uw lieve ziel verbeyen /
Om zien de wraeck die my daer gunnen d'hooghe Goon /
Voor d'ontrou die ghy toont.
Celia. Een wel verziert verschoon /
En wel verzinde klack / om zo met my te breken /
Is dit uw liefdens trou ? Is dit uw liefdens teken ?
Gheeft my mijn conterfeytsel 't gheen ick uyt liefd' u gaf.
Marcio. Ick zal t u zenden / Want k'u meedraegh in mijn graf. binnen.

Tembranda.

Celia. Tembrandra / lief / ghy hier ? hoe is't ? hee schijnt ghy treurde.
Tembra. Midts my ghemoeten yets / 't gheen vinnich my versteurde.
Celia. Ha Maechdeken / wat ist ? Wat is u doch ghemoet ?
Tembra. Fabricius met my niet eerelijcken doet.
Celia. Fabricius hoe dat ? Wat heeft hy doch bedreven ?
Tembra. Ghy weet wel dat hy my trou b'loften heeft ghegeven?
Celia. Om u te trouwen voor zijn echtelijcke Vrou ?
Tembra. Nu loochent hy zijn woordt.
Celia. Voor eerlijcker 'k hem hou.
Tembra. 'k Heb hem t'eel gheacht / dat achten doet hem wiss'len.
Celia. En kost ghy niet voorzicht uw stuck niet bet bediss'len ?
Tembra. 'k Heb hem te veel vertrout.
Celia. Wel waerom deed' ghy dat ?
Tembra. Vermidts ick meenden dat ick zyne liefde had.
Celia. Zo waert ghy verdoolt / woud' ghy daer op vertrouwen ?
Tembra. Wel wien zou dencken dat hy gheen beloft zou houwen ?
Celia. Tembrand' / verkreghen liefd' wert nimmer veel gheacht.
Tembra. Zo mostmen met bevey nsthepyt heelen ons ghedacht.
Celia. Al lieftmen noch zo zeer / zo moetmen't niet uytspreken.
Tembra. Want 't kennen van ons lief d'doet 's lievens liefde breken.
Celia. Ghelijck ghy nu bevindt / de Mannen zijn van aert.
Dat zy / het geen zy wenschen / achten meerder waerdt /
Als 't gheen verkreghen is / want stedich mannen willen
't Gheen niet verkreghen is: 't verkryghen doet ernst stillen:
Maer zeght my / Nymphe / hoe ghy met Fabricius staet ?
Tembra. Niet anders als dat hy Tembranda gantsch verlaet.
Zijn valscheyt is te groot / zoud' ick het al vertellen.
Celia. Studenten zijn / Tembranda / schalkijcke ghezellen /
Bedriegheliijck en valsch / deurtrapt / en vol bedroch.
Wt geyle minn' zy zogen al hun voedster zoch.
Tembra. De name van Fabricius heeft hy valsch ghenomen.

Celia. Hoe dat?
Tembra. Vermidts Fabricius zelven is ghekomen.
Celia. Zo is hy niet de rechte daer hy veel van sprack.
Tembra. Och neen/de ander nu zijn eer' en name brack.
Celia. Wat guytery is dit? ghy moet u daer van wreken/
En geven deese fielt zo merckelijcken teken/
Dat ander knoepers oock hun spiegelen daer an.
Tembra. Ha/Celia/ghelooft/'t is meerder als ick kan.
Celia. Waerom?
Tembra. Ick heb hem lief.
Celia. Kunt ghy hem noch beminnen
Die u bedroghen heeft?
Tembra. Als/Celia/ons zinnen.
Eens grondich zijn gheplaetst/men rooyd' hefd' qualijck uyt.
Celia. Bemint ghy zulcken fielt? hoe? lieft ghy die schaeffuyt?
Die met u heeft gheboert?
Tembra. Ick ken hem niet vergeten.
Celia. Met wien ghy uwen tijt zo vrught'loos hebt versleten.
Wech/wech/'t schijnt dat ghy raest/vergeet hē/neēt weer moed'/
En wreeckt u van die drach/het zy aen lijf of bloed':
Ick help u waer ick mach/wy zullē't wel beleggen. Cardenio uyt.
Cardenio komt/komt weer/ick zal't u breeder zeggen.

Cardenio.

Celia. Cardenio ghy hier? 't is langzins ick u zach.
Card. 't Was Celia/de taningh van mijn klaerste dach.
Celia. Om dat ghy my niet zaecht?
Card. En u by-wezen misten.
Celia. Cardenio 't waer goedt zo wy niet beter wisten.
Card. Neen/Celia/ick meent.
Celia. En ick en meen het niet.
Card. Om datmen door de spraeck het herte niet en ziet.
Celia. De spraeck behoort vertaeler van't ghedacht te wezen.
Card. Ghelooft dat uyt het hert mijn zegghen is ghErezen.
Celia. 't Ghelooven ons bedriecht/en oft my nu oock deed'.
Card. Neen/Celia/dat waer my hertelijcke leet.
Celia. Hoe? zout af-zijn van mijn u kunnen doch verdrieten?
Card. 't Verdroot/midts ick niet mocht u lief by-zijn ghenieten.
Celia. Hoe? zo ghy liever hebt/ong'lijck zoudt ghy heur doen.
Card. 'k Bid/Celia/ ghy zulcx op my niet wilt vermoen.
Celia. 't Vermoeden 't staet my vry/het zekerst' moet ghy weten.
Card. Wel meent ghy dat mijn d'oude liefde is vergeeten?
Celia. Het oudt verveelt/maer nieuwe liefd' ons best vermaeckt.

Card. Waer liefde pleegh te zijn ons herte steets na haeckt.
Celia. Maer spreect ghy zo ghy't meent? zout ghy't wel durvē zweeren?
Card. Dit vraeghen doet mijn liefde/'tuwaerts/ meer vermeeren.
Celia. Vermeeren? Waerom doch? Om dat het is ghevraeght?
Card. Ick duyd' daer uyt g'lijck of mijn liefde u behaeght.
Celia. Mishaghen kent my niet/ want liefd' is immer goede.
Card. Ghelucklich is de liefde die gheen weer-liefd' voede.
Celia. Weer-liefd' onzeker is/ midts liefde eerst verkiest.
Card. Ramp/ en onluck hy treft die weer-liefds hoop verliest.
Celia. Mooghlijck d'ervarenheydt doet u dus klaghtigh spreken?
Card. 't Was onstandvaste liefde die mijn hert doet breecken.
Celia. En was zy onstantvast? zo wreedlijck van gemoedt?
Card. u'w liefde Celia my alles weer verzoet.
Celia. Cardenio/ mijn liefd' zou die zo aeng'naem wezen?
Card. Vermits dat mijn gheluck in't top zou zijn gherezen.
Celia. Maer isser dan in my yets dat u'w oogh behaeght?
Card. Dat antwoort/ Lief/ zich zelfs/ zo vaerdich als ghy't vraeght.
Celia. En mooghlijck teghen 't geen goed-duncking my voorbeelden?
Card. Neen/ Celia/ ick zweer ghy 't herte my onsteelden.
Celia. Zo waert ghy lyveloos.
Card. En zieleloos met een.
Celia. Dit is het zeggen van de Minnaers in't ghemeen.
Card. Neen/ Celia/ ghelooft ick spreeck ghelijck ick dencke.
Celia. Of anders zoudt ghy u'we eyghen eere krencken.
Card. Die had ick immer lief/ en daerom my ghelooft.
Celia. Ja zo ghy my u liefde brekeloos belooft.
Card. Ha/ Celia/ mijn schoon.

Marcius Dienaer uyt.

Celia. Niet hoogher.
Card. Lief/ ick zwyghe.
Celia. Om zien wat tydingh ick van Marcio zal kryghen.
Dienaer. Jofvrou/ mijn Heer/ aen u my met dees brieven zendt.
Celia. Van Marcio?
Dienaer. Van hem. Celia. t Schijnt ghy zijn Dienaer bent.
Dienaer. Zijn Dienaer.
Celia. Zeght hem dat ick hier na had verlanghen/
En dat het aenghenaemlijck by my is ontfanghen.
Dienaer. Me-Jofvrou het zal gheschien. binnen.
Celia. Nu ben ick zeker dat
Ick noyt een vaste plaetse in zijn herte had.
Zo lichtelijck als hy scheydt van dees schilderye/
Zo lichtelijck ontslae ick hem/ en stell' hem vrye.
Is 't mijn gheluck dat ick die wispeltuur verlies/
En inde plaets van hem een ander weer verkies?

Wel

Card. Wel Iofvrou hebt ghy tydingh daer u hert na haeckte?
Celia. Van wien?
Card. Ws Liefs.
Celia. Gheen liefde noyt mijn herte raeckte.
Card. Hoe? isser niemant daer uw' keurlijck' oog op viel?
Celia. Tot noch toe ick my uyt die vaste banden hiel.
Card. Hoe? noemt ghy't banden?
Celia. Jae'k.
Card. Wel waerom noemt ghy't banden?
Celia. Die liefde eens bestrickt g'raeckt langhsaem uyt zijn handen;
Card. Hoe acht ghy liefd' een strick?
Celia. Een strick/en is 't gheen strick?
Want zo ick liefds natuur voorsichtich overwick/
Zo ist beginnen goedt/maer zwaerlyck het volbrenghen/
Daerom ick in mijn hert de liefd' noyt wou ghehengen.
Als liefd' eens is gheplaetst/en datmen niet en vint
Een evenaer'ghe liefd' van dien waer ons ghezint
Na hengelt/ick gheloof/'t is d'aldernaerste helle/
Niet weer ghelieft te zijn: voor deese hertens quelle
Ben ick bedeest/Cardeen/wat isser meerder vreughd
Als niet te zijn ghebonden in ons teere jeughd?
Card. Neen/Celia/de mensch kan zonder liefd' niet leven.
Celia. Daer van en kunt ghy geen volkomen reden gheven.
Card. Zeer wel.
Celia. Begint.
Card. Ick zegh/dat onsen weezen moet
Yets keurigh hebben daer de geestens ampt op voed':
Een werckelijcke grondt/en met natuur ghelyckheydt,
De zinnen zijn begaeft met zulcken eyghen ryckheydt
Dat 'tzy/hoe't zy/daer moet zijn een een-ziel'ge grondt
Waer op het zinne-koor zijn oeffeninghe vondt/
En 't voorbeelt vande heyl'ge kraghte der natuure
Is loots-Vrou/en betraght de zinlijckheyt te stuuren;
Wat ist dat zy bemint? het geen natuur behaeght/
Dus yder dierken na een megezelle jaeght/
Om 't heylste 't gheen men heeft g'lijck-aerdichlijck te stieren/
En waerom zou dan d'aerdt der redelijcke dieren
(Ghezellich uyt natuur) niet trachten na het geen
Een-zielich met hun is: zijn dit niet naeckte reen
Dat Vrouwen na de Mans/en Mannen na de Vrouwen
't Ghezellighe verzaem/nootsakelijck na houwen?
Na heyl'ge hooghe Wet door Jupiter ghesteldt/
En uyt zijn boesem sproot/wiens alderzoetst' gewelt.
Wy menschen niet verstaen/uw over-zoete krachten?

Maer ondervindingh leert/ wy smaeck'lijck daer nae trachten.
't Is al/ doch 't menschelijck al/ en waerom datmen leeft/
t'Durch onzes wezen/ 't welck ons dit ghevoelen gheeft.
'Die mensche dan niet leeft/ noch heeft oock geen beweghen/
Die tot natuurens Wet/ dat's liefd'/ niet is ghenegen.

Celia. Niet hoogher/ daer is volck.

Binnen vverdt ghespeelt en ghesonghen dit navolghende.

Op de stemme: Van Sliep VVayward Thoughtet.

O zoete Lent' uw aerde ghy verciert.
Met kleurkens veel van lief, en eel ghebloemt,
Elck spruytjen nu in uw jaers-jeughde tiert,
De teere locht van lieve vreughde roemt:
Maer, laes, ick blijf in oude druck en rouw',
Vermidts het stuur ghelaet mijns waerde Vrouw'.

't Spel en 't ghezangh hout op, en zy spreken.

Card. Ick bid u laet my zien.
Celia. 't Is gheen bezichtingh waerd'/
't Is maer een schildery.
Card. Die u 't ghezicht verklaert.
Wiens schilderye is't?
Celia. Van eene vol ghebreken/
Doch heeft een openhert.
Card. Dat's een waerachtich teken
Daer gheen ghebreken zijn.
Celia. Cardenio zo ghy meent.
Card. 'k Bid dat ghy my 't ghezicht van't beeldeken verleent.

Binnen vverdt ghespeelt en ghezonghen, 't gheen volght.

De Zonne hoocht, het lieve wildt treckbeckt,
Verburghen plant nu uyt 's aerds bosem dringht,
En Tytons Bruydt, de Lievers slape wreckt,
't Ghevoghelt queelt, en in hun hooren zinght.
Maer, laes, ick blijf in oude druck en rouw',
Vermidts het stuur ghelaet mijns waerde Vrouw'.

't Spel en 't ghezangh hout op, en zy spreken.

Celia. Wel nu ghy zult het zien/ beziet of ghy heur kent.
Card. Het beelt mijns ziel en hert.

Waerom?

Celia. Waerom ?
Card. Om dat ghy't ben't/
't Volmaeckste onses eeuw'. *Hy kust heur.*
Celia. Ey/ laet u boertich kussen.
Cardeni. Neen/ Celia/ 't gheraecken doet de blammen blussen.
Celia. Dan blijft ghy zonder blam.
Cardeni. Veel eerder meer ontfonckt/ *Hy siet op de schilderye.*
Het schijnt u Lief ghezight Cardenio toelonckt.
Celia. Zo bootst' het my dan nae in't lieffelijcke gluuren.
Cardeni. Gh'lijck oft door't ooghs ghestrael/ u in mijn hert wou stuuren.

Binnen vverdt ghespeelt en ghezongen het navolghende.

Het beecxken ruyst, 't ghebloemt van vreughde drilt,
De weste windt kruypt zoet'lijck over 't velt,
De lucht van liefd' te spreecken nimmer stilt,
Ia al wat leeft hun hertens vreughde melt.
Helaes, ick blijf in oude druck en rouw',
Vermidts het stuur ghelact mijns waerde vrouw'.

't Spel en 't ghezangh hout op en zy spreecken.

Celia. 't Is best aen u besteet/ ick bid u draecht het mee/ *zy gheeft hem de schildery.*
En plaetst' my in u hert.
Card. Waer niemant anders stee/
Noch geen grontvestingh heeft.
Celia. En acht ghy't mijn dan waerde ?
Card. Ick zweert u/ Celia/ daer op ick t beeldt aenvaerde.
Celia. Als teken van mijn liefd'.
Card. En zegel mynes trou.
Celia. Als ghy het beeldt beooght.
Card. Zo ben ick inde rou.
Celia. In rou ?
Card. In't af-zijn/ midts de missingh van't ghezichte/
Ws zuyverlijcke schoon/ een glorieuse lichte.

Binnen vvert ghezonghen en ghespeelt het navolghende.

Ach lieve Lent, ghy die't nu al beheert,
Toont eens u kracht in myne vyandin,
Dwinght heur tot liefd', op dat zijt lieven leert,
Niet is de mensch' die gantsch leeft zonder min.
Vervormt doch eens mijn oude hertens rou,
Door lieve troost mijns alderwaertste Vrouw'.

Triumpheta

Card. Triumphen mynes ziels my Celia dan geeft.
Celia. En Celia het hooghste luck heurs lucken heeft.
Cardenio vaert wel.
Card. Blijf ick in u ghedachten?
Celia. Rechtvaerdelijck ghy moogt volcomē dat verwachten. binnen

Vireno en Cardenio.

Card. Vireno wel ghemoet/hoe ist Vireno/vriendt?
Vireno. Zeer wel/maer zeght my doch hoe dat ghy Celia vindt?
Card. Ghelijckmen van die schoon met reden mach vertrouwen.
Vireno. En mooght ghy op heur weer-liefd' nu uw' liefde bouwen?
Card. 't Is een gentiele vrou/d'uyt-munst'res onses tijt.
Vireno. 't Schijnt dat ghy van heur liefde dan verzekert zijt.
Card. Verzekert/ja dat meer is/z'heeft my blijck ghegeven.
Vireno. Gheluckigher als oyt ghy waert in al u leven.
Card. Weet ghy wat zy my gaf? heur schoonheyts schildery.
Vireno. Cardenio ick ben van uwen't weghen bly.
Card. Ja dat mijn herte triumpheert in d'ooghste glori.
Vireno. Vermits dat ghy verkreeght uw zielens wenschs victori.
Card. Zy is gentielheydt zelfs/zy is in al volmaeckt.
Vireno. Cardenio/hoe zijt ghy aen dit luck gheraeckt?
Card. Door smeeckende ghevlay/en lievende ghebeden.
Vireno. Vindt ghy in heur niet kloeck vernuft/en heusche zeden?
Card. De ware heusheydt zelfs is d'eyghenschap heurs aert.
Vireno. Cardenio zo is zy dubb'le liefde waert.
Card. Vireen had ghy ghezien de minn'lijckheyt heurs wesen.
Vireno. G'lijck of uyt heur ghezicht de sterrens lichten rezen.
Card. Neen/of de Sonne selfs daer-inne had ghespeelt.
Vireno. Met sulcken flickeringh die hert en ziele steelt?
Card. Met sulcken lieven lonck/ick ken't u niet verklaeren.
Vireno. Gh'lijck of heur ooghen Noorde/en Zuydens Polen waeren.
Card. De bloosjkens op heur kaecken/wat saeght ghy daer in?
Vireno. Recht Venus beeldeken van dertelende min.
Card. Heur schoone hayren kost ghy daer niet yets uyt micken?
Vireno. 't Verweende tover-net om zielen te bestricken.
Card. En 't voor-hooft/'t schoonste deel/van alles dat zy heeft?
Vireno. Dat's 't Hof/'t Pallays/de Troon/daer liefde zelver leeft.
Card. De locrkens die daer op zo lodderlijcke krullen?
Vireno. Zijn machtich om de Goden al te maecken dulle.
Card. Wat zeght ghy van heur hals/yvorelyck ghedreyt?
Vireno. Daer in natuure heeft heur kunstens proef gheleyt.
Card. De putkens in heur kaecken zijn't niet lieve daelen?
Vireno. Doolf-hoofkens om de Goden in te doen verdwaelen.
Card. Heur lipp'kens/waer in speelt het Carmosye bloedt?

Daer

Card. Daer vondt ick Nectars/neen/het mannaeslijcke zoet.
Vireno. Maer als ghy die gheraeckten vondt ghy gheen aentreckingh?
Card. Bewegingh in mijn bloedt/een geest'lijcke verwzeckingh.
Vireno. Zo schepden ghy zeer nood' van heure lieve mondt.
Card. Om dat ick daer het voedsel van mijn herte vondt.
Vireno. 'Ten kan niet minder zijn/vermidts heur azems goethept.
Card. Die/Muskus/en Civet/ te boven gaet in zoethept.
Vireno. Heur tandekens/hebt ghy daer oock wel op ghelet?
Card. Zijn gh lijck het perlemoere schijnsel in ghezet.
Vireno. Hoe lieff'lijck is heur spraeck?'tmaeckt droeve herten blye.
Card. 'Ten is niet menschelijck/maer hemelsch harmonye.
Vireno. Cardenio/hebt ghy heur middel wel beooght?
Card. 'k Weet dat ghy/die zo in u ving'ren spannen moocht.
Vireno. Cardenio/de handekens en zijn dat niet juweelen?
Card. Zo poezelachtich/datmen die wel zoude steelen.
Vireno. En watte vingerkens heeft deeze zoete mayt?
Card. 't Schijnt datse van yvoor op't kunstighst' zijn ghedrayt.
Vireno. En watte voetkens moet zy hebben na heur leden?
Card. Gheen half vierendeel langh/en zeer gentiel besneden.
Vireno. Ja d'aerde glozieert/als zy die maer betreet.
Card. Vireno/heur volmaeckthepdt geen'ghe mensche weet.
Vireno. Had ghy maer eens ghezien heur bolle kuytjens lillen.
Card. Hoe lodderlijck en aerdich dat de braenkens drillen.
Vireno. Heure borstkens/ Cardeen hebt ghy die wel bezien?
Card. Cephiere aderkens daer door malkander vlien.
Vireno. Met tepelkens zo fray/zo zoet/zo schoon verheven.
Card. Om aen God Jupiter een memmeken te geven.
Vireno. Heur lichaem/vriend Cardeen/heeft dat u oogh behaeght?
Card. Hola/Vireno/dat is al te veel ghevraeght.
Vireno. Al vraghend' werdmen wys/wy twee zijn goede vrinden.
Card. Vireno dat ghy wist/hoe dat ick heur beminden.
Vireno. 'k Weet ghy wel kussen zoudt de aert die zy betreet.
Card. 't Schijnt dat ghy al 't ghehepme mynes herte weet.
Vireno. En dat Juliana gantsch nu is uyt uwe zinnen.
Card. 'k Verfoeyt Vireno/dat ick heur eens kost beminnen.
Vireno. Cardenio/vaert wel. Hy voelt niet dat ick spot.
Card. Zy is my hert/en ziel.
Vireno. En ghy een dubb'le zot.

Beyde binnen.

Het tvveede Bedriif.

Iuliana, zeer klaechlijck.

Wien troulijck was ghelieft/en die heur liever haeten/
Bevind' ick dat in't laest van hem oock werdt verlaeten.
Ick heb de tijdt ghezien dat die my heeft betoont
Zijn grondelijcke lieft/ick qualijck heb gheloont/
Met spytelijck veracht; maer doen ick niet en wiste
Dat ongheloonde lieft aldus zijn yver sliste.
Al toonden ick af-keer/ nochtans in's hertens grond'
Ick tot hem/die mijn liefde/rechte weer-liefd' vond'.
Af-keerelijck te lieven/en ons trots te houwen/
Is ons beveynsde gril/en d'aert van alle Vrouwen/
Die my zijn liefde toonden/loonden ick met spijt.
Ghenticle koestering verachten ick altijt.
Hun smeeckende gheklach ick onbeweeghlijck hoorden/
De tranen ick bespotten/en de bedel-woorden:
Maer wat het zoet ghevry in die tijdt niet vermocht/
Verloren zijnde/nu in my vruchtbaerlijck wrocht/
Dus deese teere borst de hertens-quel moet draeghen.
Bequame tijt-verzuym/moet Iuliaen beklaeghen.

Olympio, dienaer van Cardenio.

Olimpio. Joffrou Iuliaen/mijn Heer Cardenio/die ghy
Ontboden hebt/om hem te spreken/is hier.
Iuliana. Hy?
Die ick ontboden heb? ick heb hem niet ontboden.
Olimpio. Zo staeckt zijn komst'/vermits hy by u komt zeer node.
Ick gae en zeght hem aen.
Iuliana. Neen/laet hem komen in.
Ha qualijck weet Cardeen hoe zeer ick hem bemin.

Cardenio.

Carden. Iuliana wat g'luck is dit/dat gh'om my zonde?
Iuliana. Ick meen niet dat ghy daer zo veel lucks in bevonde.
Carden. Waerom Iuliana?
Iuliana. Mits ghy Iuliaen niet acht.
Carden. Ick acht heur zo veel g'lijck ghy achten myne klacht.

Iuliana. O boertingh zegghen wilt.
Card. 'k Heb anders u beweſen.
Iuliana. 'k Zie dat al uw' ghezegh uyt vaynzingh was gereſen.
Card. Waerom ?
Iuliana. Dat weet ghy beſt.
Card. Beſt weet ick wien ick was.
Iuliana. Zo trouw' in't lieven niet/als in't verlaeten ras.
Card. Juliana het betaemt niet wat ick weet te zegghen.
Iuliana. Om dat ghy uw ghevayns met reen niet kunt belegghen.
Card. Neen/Juliaen/een man ontziet beleefthеyd is wet.
Iuliana. Ten is beleefthеyt niet die't zegghen u belet.
Card. 't Ghelooven ſtaet in keur.
Iuliana. Of inde naeckte reden.
Card. 'k Heb vaecken u goed-ronds 't gheheym mijns hert beleden.
Iuliana. De looſe pluymſtrijck'ry.
Card. De gronden mijns ghemoed'.
Iuliana. Cardenio uw doen't my anders g'looven doet.
Card. Ghelooft 't gheen u belieft.
Iuliana. Mijn brieven wilt my gheven.
Card. O brieven zijn gheſcheurt/en 't ander daer beneven.
Ja alles wat ick heb ontfanghen van uw handt.
Gheeft my mijn conterfeytſel.
Iuliana. 't Is al lang verbrandt.
Card. Juliaen dat is te wreed'.
Iuliana. Gh'lijck ghy mijn brieven ſcheurden/
En vaecken by my zelfs zeer bitterlijck betreurden/
Ick immer zo veel wercks uws af-beeldt heb ghemaeckt.
Cardeni. Zeght vrylijck dat het noyt uw herte heeft gheraeckt/
Zo ſpreeckt ghy g'lijck ghy't meent.
Iuliana. Ghy acht my nae u zelven.
Cardeni. Onmoog'lijck is't het pit uws herte te bedelven.
Iuliana. Maer Celia die zal u openinghe doen.
Die flickeſloyſter zal u noch wel maller broen.
Dan 't is met u ghelijck wy dickwijls zegghen hooren :
De laetſt'die lievers zien/zijn d'eerſt' die zy verkooren.
Wat moeter zotte klapping by uw beyde zijn.
Wat hebt ghy al bedroch in uw verzierde ſchijn.
Wat viſevaſery : want ſteeds ghy gaet vermomme.
'k Weet dat ghy Celia door uw pratr'y maeckt ſtomme :
Maer hoe zy ſpoeden zal/beveel ick aende tijt.
Cardeni. Ten is gheen antwoort waert/want ghy in paſſy zijt.
Is't dit dat ghy voor't laetſt' met my noch wilde ſpreken ?
Iuliana. Ick wenſchten om mijn hert met u eens uyt te breken.
Card. Juljana blijft met God.

Isliana. En gaet ghy nae uw schoon/
't Klappapken van uw hert/en zet ghy heur ten toon
De winckel ws verziering : want met uw valsche woorden/
Zult ghy dit slechte wicht heur herte wel vermoorden.
(Tÿd heen/'tis meer als tÿt.
Card. En blÿft ghy die ghy bent. binnen.
Iuliana. En gaet ghy als een schalck / daer zÿt ghy voor bekent.
Wat nu bedroefde hert ? ach ! hoe myn leden trillen.
Wat boeghe wend' ick voor ? om myne quel te stillen.
Hier is de schildery van hem/ die my ontstal
Mÿn hert/mÿn ziel/mÿn rust/mÿn wezen al/en al.
Ha ooghen die zoo valsche liefde my betoonden !
Ha herte die te wreed' mÿn reyne liefde loonden !
Ha tonghe die't bedroch zÿns herte hebt gheheelt !
't Ghezicht des schildery mÿn ooghen nu verveelt.
Cardenio/g'lÿck ghy 'thert uyt mÿn boesem ruckten/
Zo scheur ick u schild'ry verachtelÿck in stucken.

Valerio komt uyt als zy de schildery scheurt.

Valerio. Wat schuylt ghy Iuliaen ? Wat isser ? dus verbaest ?
Iuliana. Wat zouder zÿn ?
Valerio. Daer is/
Iuliana. Gantsch niet/'tschÿnt dat ghy raest.
Valerio. Hoe ? veynst ghy nu met my ? 'ten pleegh zo niet te wesen.
Inliana. Valerio/waer uyt is dit ghevoel gheresen ?
Valerio. Door ondervindingh/en door het beloop des tÿt.
Iuliana. 'tIs anders niet als dat ghy steeds jalourfich zÿt.
Valerio. Mits ghy my oorzaeck gheeft door veel hobboll'ghe treken.
'kZach wel wat ghy verschuyldt/Cardenes beeldt/als teken/
Dat hy noch in uw' herte heymelÿcke staet.
Doch acht hem zo ghy wilt/het is u zelven quaet.
Wat ? hebt ghy't niet ghekust ? ghy b'hoort daer voor te knielen.
'k Denck uyt uw ooghen oock wel biggel-tranen vielen/
Beklaghende de tÿdt doen ghy zÿn liefd' verloort.
Iuliaua. Maer heeft-men immer wel van vreemder gril ghehoort ?
'k Weet niet hoe ghy 't verziert/ 't is maer om my te quellen.
Valerio. Neen/'t is 't ghemeen ghebruyck dat Vrouwen immer stellen
Hun neygingh na het gheen men niet verkryghen kan/
En wat zy hebben moghen/vlieghen zy steets van.
Iuliana. Wat reden heb ick doch Cardenio te lieven ?
Valerio. Wel waerom leest ghy dan noch daegh'lÿcks zyne brieven ?
Iuliana. Valerio/ het schÿnt ghy gantsch de war-gheest speelt.
Valerio. Neen 'tzegghen vande waerheyt Iuliaen verveelt.

Iuliana. Ondanckbaeren.
Valerio. Ha wreede/'k verstae al uw bedryven.
Vaert wel Juljaen.
Iuliana. Vertoeft.
Valerio. Ick gae. binnen.
Iuliana. Vertoeft/wilt blyven.
De fury vande toorens hettighe ghewelt
Werdt wel afbeeldelijck in een Vrouw's-beeldt ghestelt. binnen.

Vireno en Cardenio.

Card. Inde woelingh mijns ghedachten/
Als de daghen waeren nachten/
Mits mijn Zonne lichten niet.
Als de held're Maen was duyster/
En de sterren zonder luyster/
Klaegh ick dit mijn droef verdriet.
Als de uren daeghen waeren/
En de daeghen langhe jaeren/
Mits de tijt ontvleugelt was.
Als de Lentens blonde pruycke/
Scheen een dorr' en drooghe struycke/
En heur velden sonder gras.
Hebt ghy liefde dit vermoghen/
Dat/al zien de gauwe ooghen
Alles in hun wezen klaer:
Door het derven van een Enghel/
Brengt ghy zulcken droef ghemenghel/
Gh'lijck of 't zelfde niet en waer.
Liefde ghy zijt zoet/en wreede/
Vol gheraes/en oock vol vrede.
Al myn glory/ick beken/
Is dat zo mijn zinnen woelen/
't Hert noch ziele heeft ghevoelen/
't Zy ick by mijn Celia ben.
Vireno. Cardenio hoe nu?
Card. Ick voed' op mijn ghedachten.
Vireno. 't Schijnt dat ghy droevich treurt.
Card. Met bittere gheklachten.
Vireno. Is Celja omgheheert?
Card. Mijn liefde is vol vrees.
Vireno. uyt rechte minne immer Jalousie rees.
Card. Nochtans heb ick aen heur mijn woordt van trouw ghegheven.
Vireno. Om met heur uwe leven lieffelijck te leven?

En heeft zy't oock belooft/ghezworen aen heur handt?
Ghy kundt van heur niet hebben trouw'ren vaster bandt.
Card. Noch vrees ick of zy mocht op nieuws een ander kiezen.
Vireno. Het gheen men liefste heeft liefd' steets vreest te verliezen.
Maer hoe? ick hoor dat ghy van Leyden haest vertreckt.
Card. Ja als ick daerom denck/ Vireen/ mijn herte breckt.
Vireno. Het scheyden bitter is.
Card. Onmagh'lijck om verdraghen.
Vireno. Is't verre dat ghy reyst? waer heen?
Card. Na 's Gravenhaghe.
Vireno. Dat's uyt de Werelt/helaes! ick ben met u begaen.
Card. Vireno/ Vriendt/ het kost my meen'ghen droeven traen.
Vireno. Helaes! Cardeen/hoe zult ghy 'taf-zijn kunnen draghen?
Card. De noodt breeckt wet/ 'tmoet zijn.
Vireno. En zult ghy't durven waghen?
Card. Te missen uyt mijn oogh de Enghel mynes vreucht?
Vireno. Cardeen ghy doet te kort de Lenten uwes jeught.
Temteert den Hemel niet.
Card. Denckt dat ick gae ter grave.
Vireno. Ghelijck een lompen dwaes/en een van minnens slaven.
Card. Wat zeght ghy/ vriendt/ Vireen?
Vireno. Dat my u staet verdriet.
Card. Om dat ghy my belast met dees ong'lucken ziet?
Vireno. Om dat ick zie een narr.
Card. Ach helpt mijn staet beweenen.
Vireno. Met snot en quijl/ick vrees mijn zelven doodt te steenen.
Card. Om dat ghy ziet 'tverdriet dat nu Cardenio lijt.
Vireno. Om dat ick zie u grillen/en niet wyzer zijt.
Card. De waghen is ghereedt/ick bid u gaet voor heene/
En spreeckt eerst Celia aen/ick weet zy nu alleene
En eenigh zit en treurt/ick volghe u terstondt.
Vireno. Wel gaet.
Card. 'k Maeck haest/'tis tijt. binnen.
Vireno. Maer is't niet al te bondt?
't Is rechte apery/ 'kgheloof de vent moet reut'len/
'k Weet dat hy in zich zelfs nu hersneloos gaet preut'len;
G'lijck of hy op een reys na d'Antipodes gingh.
Maer is de minne niet een zot en puur mal dingh?
Studenten/gecken/uylen/doch gheleerde klercken:
't Is waer/maer is't niet waer? ghy ziet het aen hun wercken.
Na Celia ick gae/ick raed' de malle meyt/
Zal razen datze zelfs niet weet wat datse zeydt.
Doch best is datze beyde hier nu zijn te Leyen/
Voor datse gansch zijn zot/men snijdtse vande keye. binnen.

Marcio

Marcio en Celia.

Marcio. Ha Vrouwen hoe verwoest laet ghy u zinnen swerven?
Zo licht als ghy verkiest, zo licht'lijck laet ghy't sterven,
En nietight flucx ter vaert u trouwelooze woordt,
Ghelijck een niet'ghe niet, oft noyt en was ghehoordt.
Dies ick verwonder datmen u noch ken vertrouwen:
Want wel bedocht, wat zijn't? 'tzijn woorden van een Vrouwe.
Ja alles wat zy zweeren door belooft huns handt,
Is g'lijck bezegheltheydt ghedruckt in't gulle zandt.

Celia.

Ist Celia? zy ist, ick zal heur lijckwel groeten;
Want met de Vroukens wy doch immer vaynsen moeten.
Wel schoon, hier dus alleen?

Celia. Niet schoon in uwe zin.

Marcio Al zijt ghy wreed' van aerdt, schoon zijt ghy niet te min.
Lichaem'lijck is het een, en gheestelijck het ander.

Celia. Zo schelen dese twee zeer vele van malkander.

Marcio. Waert ghy in gheest zo goed, ghelijck my 'tschoon behaeght,
k Hadd' nimmer myne liefde t'uwaerts dan beklaeght.
'k Zond' u uw' schildery.

Celia. Als 'taf-scheydt onzes beyden.

Marcio. Vermits ick merckten dat ghy willich van my scheyden.

Celia. Noch willigher waert ghy.

Marcio. Dat's meerder als ghy weet.

Celia. Wat meerder blijck als dat ghy daer toe waer't ghereet?

Carcio. Ghedaen dat blijft ghedaen, ick laet het daer by blyven.

Celia. Zy beyde hebben schult, als twee ghelieven kyven.

Vireno.

Vireno. Is Marcio by heur? Wat of ick nu verzier?
Om dat ick dees student doe gaen terstont van hier?
'k Weet raedt, 'tis wel bedocht.

Celia. Vireen moet welkom wezen.
't Is langh ick u niet zach, wel waer uyt is ghereesen,
Dat ghy dus vreemdt u houdt?

Vireno. 'k Hadd' meer-mael u bezocht,
Dan ben belet ghe'weest.

celia. Vireno vriendt ick docht
Wel ghy verhindert waert.

Vireno. En nu oock op de weghe.

Celia. Wat wasser, yets onheyls?

Vireno. Twee vrienden woorden kreghen.

Marcio. Hoe? waerom was't te doen?

Vireno. Zy waren in ghevecht
En bitterlijck gheheſt/had ick het niet gheſlecht.
Marcio. En d'oorzaeck ?
Vireno. 't Was om d'een yets ſchempich wilde ſpreken
Van eenen Marcio/en d'ander woud' het wreken.
Celia. 't Schijnt dattet was om u.
Marcio. Om my ? waer iſt gheſchiet ?
Celia. By d'Academy/ick hun oock in warring liet.
Marcio. 't Is beſt ick derwaerts gae.
Celia. Ghy zult heur licht'lijck ſcheyden.
Marcio. Blijft/Celia/ met God.
Celia. De zelve wil u leyden.
Vireno. Was dat niet wel bedocht ?
Celia. Hoe ? iſſer dan niet an ?
Vireno. In't minſte niet/maer op dat ghy van deſe man
Ontſlaeghen mochte zijn. Cardeen heeft my ghezonden
Om zegghen dat hy komt/ick heb hem/laes! ghevonden
In zulcken droeven ſtaet/dat het my weede doet.
Celia. Vermits hy nu van my dus droevich ſcheyden moet ?
Vireno. Hier komt Cardeen.
Celia. Mijn lief/ick zie wel uyt uw ooghen
De quellingh.
Card. Mits mijn Zonne my nu werdt ontoghen.
Hy omhelſt heur, en zy valt in ſlaeute.
Vireno. Cardenio/helaes! zy in een ſlaeute raeckt.
Card. De droefheyt mijns vertreck het bloedt heurs herte g'naeckt.
Ha Celia/mijn lief! haer ooghen zijn gheloken.
Heur lieve hert is onder't zwaere bloedt ghedoken.
Vireno/ach! zy ſterft/de azem heur begheeft.
Vireno. Cardenio houdt moed/want Celia noch leeft/
Heur polſen ſlaen/ick voelt/zy zal wel weer bekomen.
Card. 't Schijnt ick door mijn vertreck mijn Celia benomen
Heb 'tleven. Waerde lief/mijn Enghel/ eyghen hert.
Ha Celia.
Vireno. Zacht/zacht/ghy taſt heur aen te hert/
Vertoeft/ick loop ter vaert om wat azijn te halen. binnen.
Card. Ha Voeſteres mijns ziel/hoe al mijn krachten daelen/
Ghe'lijck of my waer ontruckt het pit mijns hertens bloedt.
Nu zietmen wat de droefheydt in een Vrouwe doet.
Ha Celia / mijn hert/helacy! z'is beſturven.
't Waer wẽſch'lijckſt' dat Cardeen uw liefd' noyt had verwurve.
Ach! hoe mijn arme herte door benautheydt ſchrickt.
Ha doode Celia/en zonder dat zy ſnickt
uytvlucht heur lieve gheeſt. Cardenio moet ſterven/

Zo hy zijn waerdtste sterr' dus onvoorzien moet derven.
Ha Enghel/ Celia/heur spraecke is ghevlucht:
En zonder/lief/dat ghy Cardenio bezucht!
Die eenighlijcken zal zijn leven moeten enden:
'tuytmuntenste is dit/der wereldsche ellenden.

Vireno. *uyt.*

Vireno. Cardenio hoe ist?
Card. Helacy zy is dood!
Vireno. Cardenio ghy raest/de Vrouw' en heeft gheen noodt/
Besprenght heur met azijn.
Card. Zy heeft daer van gheen wesen.
Vireno. Daer zijnder meer als zy van deese dood verresen.
Card. 'k Zweer deese ponjaert oock zal door mijn herte gaen.
Vireno. Cardenio bedaert/denckt eerst om Juliaen.
Celia. Wien noemden Juliaen?
Vireno. Ick ben een goed Doctoorken;
Want met een woordt heb ick gheopent 't levens doorken:
Ziet wat een woordt vermach.
Card. Hoe ist mijn lieve hert?
Celia. De droefheydt hadd' het koor mijns zinnen heel verwert.
Helaes! hoe bangh was my.
Vireno. Ten is niet uyt te spreecken.
Wat dunckt u Juffers/zijn't gheen kunstelijcke treecken?
Card. Het koud' zweet breeckt heur uyt.
Vireno. Helacy! arme dier?
Wat hebt ghy al verdriet.
Card. Vireno hadd' men vier
Om dit verkleumde bloedt een weynich te verwarmen.
Vireno. En is zy zo verkleumt? helacy! laes! ach armen!
Onnooz'le lieve wicht! wat hebt ghy al mis val.
Celia. Cardenios omhelsingh best verwarmen zal.
Vireno. Wat isser al onheyls in dit bedroefde leven.
Card. Helacy! dat ghy hadt u lieve gheest ghegheven/
Zo waer ick dan gheweest de alderdroefste man.
Vireno. Wat dunckt u doch goeliens / schrijft Lucas hier wel van?
De arme sloof bezweem/de moer en kost niet spreecken;
Dus sloech de liefd' om 'thert/is dit gheen trouheyts teecken?
En hy bezweem van angst/dat's een vryer/dat's een knecht;
Dat's een vryster/dat's een meyt/dit is liefd' oprecht.
Zoudt yemandt van u allen maecken zo behendigh?
Van buyten stock-stijf doodt/en levendich inwendigh.
't Zijn wond'ren/dat gaet vast/hebt ghy daer b'haghen in/
Besteedt u daed'lijck in de hooghe School van min:
Daer leertmen fluex ter vaert al dese lodd're kuuren/

En zult dan munten uyt verr' boven uw ghebuuren.
Heeft Celia dat niet op't aerdighſte ghekuyſt?
Mits als Cardenio quam ter zelver ſtondt en juyſt
Als zy hem hadd' omhelſt zo viel zy flucx in flacute/
Ghelyck of 'tbloedt verloor natuerelycke lacute.
Heur beentjens uytghereckt/en d'armen uytgheſprayt;
In Leyden niet en is noch zulcken wyzen mayt.
Dus zoo ghy leeren wilt/komt in de hooghe ſchole;
Want onze ſtudentinnen houden't niet verholen:
Maer alle daegh een les voorzeecker hooren zult.
En leert ghy dan noch niet/zo is't u eyghen ſchult.

Cardeni. Vireen zy is nu wel/wilt my uw handt eens leenen.
Celia. Helaes! het ſchijnt ick qualijck ſtaen kan op mijn beenen.
Vireno. Verwondert ghy daer van? ghy hadt een harde ſtoot.
Cardenio zit neer/en zet heur op uw ſchoot.
Celia. Mijn Enghel/ 'tſchijnt ghy hebt u kleure gantſch verſchoten.
Card. Vermits uw flaeute my zo hert'lijck heeft verdroten.
Celia. Helaes! het is my leet dat ick de oorzaeck ben.
Vireno. Neen/ Celia/ hier door men zyne liefde ken.
Celia. En meent ghy liefſte dan dus na den Haech te ryden?
Card. Ten zy u teere hert het ſcheyden wel ken lyden.
Of anders blijf ick hier.
Celia. 't Schijnt dat ick 't dulden moet.
Card. De weerom-komſte/ lief/het af-zijn weer verzoet.
Celia. Hoe langhe meent mijn Enghel inden Haegh te blyven?
Card. Vier daghen.
Celia. Midd'lertijt verhoop ick zult ghy ſchryven.
Vier daghen/ 'tis te langh/ om miſſen u ghezicht.
Card. En ick de lieve zonnen van u oogens licht.
Lief Celia vaert wel.
Celia. Vaert wel mijn waerde Enghel.
Card. 't Schijnt dat ick nu alreed' na weer-om-komſte henghel.
Vireno. Voor ghy vertrocken zijt? ja watten vreemden gril.
Card. Nu Celia ick gae/en weet niet of ick wil/
Doch moet / noch eens/ vaert wel.
Celia. 'k Verwacht u lieve brieven.
Card. 'k En zal niet miſſen u daer inne te ghelieven. binnen.
Celia. Vireen ick hoop ick zal u daegh'lijcks hier eens zien.
Vireno. Zo ghy't ghebied.
Celia. Ick bid. binnen.
Vireno. U wille zal gheſchien. binnen.

Theodosio en Fabricio.

Theodo. Fabricius/ick bidd' u zeght my doch zins 'tscheyden/
En ghy verliet zo langh de hooghe school van Leyden;
Waer ghy uw lentens tijt in over hebt ghebrocht?
Fabricio. d'Academyen van Europa ick bezocht/
Van Leuven en Doway, van Orleéns, en g'raeckten
Zo voort int spaens ghewest/daer langhe ick na haeckten.
'k Zach Salamanca, en de school van Alcala.
'k Teegh voort na Barselona/ reysende daer na/
Om Padua te zien/waer ick veel lofs van hoorden/
Van waer ick g'raeckten voort in't Hoochduytschlantsche oordē;
En Heydelbergh bezach/ waer ick twee jaren bleef.
Daer na my leergiers lust na groot Brittangen dreef;
Om Cambridgs en Oxfort hun beyde te hanteeren.
En mits mijn yver was in yder wat te leeren/
Na Lusitania toogh/alwaer ick Quijmbra von;
En heb mijn tijdt besteet ten besten zo ick kon.
De liefd' mijns Vaderlandt heeft my weer t'huys ghedreven.
Theodo. En 'tgheen ghy hebt gheleert zal nimmer u begheven.
Zijt ghy hier langh gheweest?
Fabricio. Niet langh/maer al te langh;
Want 'tschijnt dat ick mijn leven aen een hayrken hangh.
Theodo. My docht ick int ghezicht zach dat u yets most schorten.
Fabricio. Helaes! oorzaecks genoech om 'tleven te verkorten.
Theodo. Wat is't?
Fabricio. 't Is yets/helacy! dat mijn hert uytteert/
Verwurghende mijn ziel/en metamorphoseert
Mijn wezen gantsch en al/'kheb rust en lust verlooren.
Theodo. Fabricio ick bid u laet my d'oorzaeck hooren/
Doch 'tmoet de liefde zijn/daer ghy me zijt belaen;
't Is liefde zo ick meen/en buyten alle waen:
Mits ghy in't heftichst' zijt uw's jaren om beminnen.
Fabricio. Helaes! een kancker-wurm van bedroefde zinnen.
Heel kort na myne komst' ben by gheval gheraeckt/
Verzelt met Iofferen/waer jeughd's graecht meest na haeckt:
En onder allen een mijn herte hadd' ghestolen.
Doch g'lijck de liefd' niet wel in ons kan zijn verholen/
Gaf ick die lieve Nymph mijn neyginigh te verstaen.
Theodo. Fabricio heb ick u quel niet recht gheraen?
Fabricio. Ha Theodosio! hadd' ick het noyt begonnen.
Theodo. Maer hebt ghy door u liefde heur weer-liefd' ghewonnen?
Fadricio. Ghewonnen/en gheheel heur lieve gunst ghehadt.

Ick weet ick in heur hert zo vaſt ghewortelt zat/
Dat gheen toeval des tijdts my weer daer uyt koſt rucken;
Ick achten 'thoochſte luck mijns tytelijcke lucken/
En nu is zy verkeert.

Theodo. Zo datſe u verlaet?

Fabricio. 't Schijnt zy in plaets van lieven/ my afkeerlijck haet;
Ja weygher my ghehoor om heur waerom te weten.

Theodo. En hebt zo vruchteloos al uwen tijdt verſleten?
Maer zeght my doch wie 'tis.

Fabricio. 'k Weet dat ghy heur wel kendt.

Theodo. Wel zeght my wien het is/ want ghy wel zeecker bent
Van myne raedt en hulp/ wien is't?

Fabricio. Ioffrou Tembranda.

Theodo. Tembranda? hoe? doet zy haer zelven deſe ſchande?
Zijt ghy verzeeckert?

Fabricio. Ach! helacy! al te wis.

Theodo. Oprechte liefde ſteedts vol achterdenckingh is.
't Is moghlijck jalouſye die u doet miſ trouwen;
Doch onſtantvaſticheyt is d'aert van alle Vrouwen.

Fabricio. Zy lieſt een ander.

Theodo. Wien?

Fadricio. Dien heur liefd' niet is waerdt.

Theodo. Maer niet dat zy met hem in d'echte ſtaet vergaert.

Fabricio; Men zeydt het/ doch eer dat ick 'thuw'lijck zal ghehenghen/
Ick zweert heur/ zal ick daer een warringh onder brengen/
Al waer't ten deel verziert/ als wraeck van mijn verdriet.

Theodo. Te wreecken op een vrouw' en paſt de mannen niet.

Fabricio. Oft paſt of niet en paſt/ ick zal wat vreemts bedencken/
Al zoud' ick heure faem/ en eere g'lijcklijck krencken.

Theodo. De arghe kloeckheydt is de Moeder van 'tbedroch;
Die uyt beveynſtheydts tepel trock heur voedſel-zoch:
Door Darius beveſt/ en door den Grieck Vliſſis/
En den Romeynſchen Ceſar/ Induſtria wis is.
't Gheen in voorleden tijdt wel daed-lijck is beweſen/
Hoe uyt een kloeck beleydt veel doenten zijn ghereſen
In't wenſchelijckſte top/ dus wel voorzichtich zijt.

Fabricio. Mijn voorneem acht ick geen ghevaer in't minſte lijt.

Theodo. 't Goedt-duncken vaecken dwaeldt door eyghenzinnich giſſen.

Fabricio. Bedaerdelijck beraedt ken qualijck aenſlach miſſen.

Theodo. In eyghen zaecken zijn de menſchen vaecken blindt.

Fabricio. Raedtplegingh is dan 't beſte eer men 't onderwindt.

Theodo. 'k Ghevoel u droeve ſtaet/ ick bidd' u laet ons wandelen/
Na d'Academi.

Fabricio. Om wat grondigher te handelen. Beyde binnen.

Cardenio.

Cardenio. Porcelio. Fabricio.

Porcelio Cardenio gheluck/gheluck moet ick u bieden.
Card. Met Juliaen/ helacs ! 'tis 'tzeggen vande lieden.
Porcelio ick noyt en hadde zulck ghedacht;
Hoewel Juliaen verdiendt zeer hooch te zijn gheacht;
Maer Celia ick lief/en zult my haeſt zien houwen:
Gheluck my vry'lijck biedt/want meen eer 's daechs te trouwen.
Porcelio Cardenio gheluck.
Fabricio. Daer moet wat gaende zijn.
Yets ick u vraghen moet.
Card. Zeer geerne/want van mijn
Gheneghentheyt tot u behoeft ghy niet te ſchromen.
Fabricio. Vermits ick zie dat ghy van Leyden zijt ghekomen/
Ick weet niet of ghy kendt een Joffrou wel befaemt.
Card. Zoo ghy heur noemt. wien is't ?
Fabricio. Cembrand' is zy ghenaemt.
Card. Daer zal ick goedt beſcheydt u wel van kunnen gheven/
Vermits zy vaeck verzelt met eene die mijn leven/
Mijn hert en ziel beheert.
Fabricio. Is't Joffrou Celia niet ?
Card. 't Is zy.
Fabricio. Die d'oorzaeck is van alle mijn verdriet.
Hebt ghy daer kennis aen ?
Card. Veel meer als kennis ſlechtelijck;
Want 'tis beſloten om met heur te paren echtelijck.
Fabricio. Zo wenſch ick u gheluck : Nu zal ick oock beſtaen
Om wreecken 'tonghelijck my Celia heeft ghedaen.
Hebt ghy Cembranda noyt beweegh'lijck hooren ſpreecken
Van een Student ?
Card. 'k Weet niet ick in heur eenich teecken
Van zulcks oyt heb ghezien.
Fabricio. Vriendt ick bedanck u zeer.
Vaert wel/ 'kbeveel u God.
Card. En u de zelfden Heer. binnen half.
Fabricio. Een woordt.
Leonar. Met my ?
Fabricio. Een woordt/ick bidd' u wilt my zegghen
Wien die Studente is.
Leonar. In hem verburghen legghen
Veel dinghen/en zeer edel is hy van gheboort.
Fabricio. 't Is my zeer aenghenaem ick zullicks heb ghehoort.
Ick oordeelden niet min uyt zijn beleefdicheden/
De neyghingh t'zijnder dienſt/my dwinghen door de reden/

Dat ick u zegghen moet yet dat u vriendt aengaet/
't Schijnt (zo hy zelven zeydt) dat hy ten huw'lijck staet
Met Celia.

Leonar. 't Is waer.

Fabricio. Ghy moet het hem beletten.

Leonar. Wel zoud' ick my dan tusschen twee goe-lieven zetten?

Fabricio. Om dat het hem niet diend.

Leonar. Niet dient? wel waerom dat?

Fabricio. Om dat ick zelfs by heur een kinde heb ghehadt.

Leonar. By heur? hoe?

Fabricio. Ja by heur.

Leonar. Ghy spreeckt na u'w believen.

Fabricio. Om dat ghy 't g'looven mooght/daer zijn heur eyghen brieven.
Ziet of ick waerheydt spreeck/daer zijnse/en vaert wel. binnen.

Leona. Het schijnt wel tovery / het schijnt wel guychel-spel.

Card. Wat heeft hy u ghezeydt?

Leonar. Niet waerdich te vertellen.
Al ghy studenten zijt hobollighe ghezellen.

Card. Wat heeft hy u ghevraeght? Wat zeyden hy u doch?

Leonar. Niet.

Card. Wat brieven zijn't?

Leonar. Houdt daer/op dat ghy die beziet.
Beziet de kaerte wel/of ghy oock uyt kunt spelen.

Card. Dits Celias gheschrift. Hy leest de brieven.

Leonar. Leest/en 't zal u vervelen.

Card. Ha/Leonard/ick zie/helaes! meer als ick wou.

Leonar. Verbaest u niet.

Card. Waerom?

Leonar. Om dat zy is een Vrou.

Card. Ha/Hemel/nu ick zie.

Leonar. Wats dat?

Card. Ick ben bedroghen.
Verblindt/ha tranens vliet/'t ghezichte mynes ooghen/
Veulinne-lett'ren ghy Cardenio vermoordt.
Waer isser oyt van zulcke valscheydt wel ghehoort?
Ha/Celia/zijn dit de tekenen uws liefde?
Dat ghy een ander lieft/en met hem minne briefden.
Hoe kender in een hert zo veel beveynstheydt zijn?
Hoe kender in een Vrou zo veel schijn-liefd' en pijn
Heur liever zijn betoont? Cardenio rampspoedich
Zucht uyt benaude borst/dringht uyt de vlieten bloedich
Ws trane-biggel langs dit bleeck besturven vel.

Leonar. Het schijnt u hert is nu in een bedruckte hel.

Porcelio Maer ziet/en wel beziet/is't Celias gheschrifte?

Porcelia

Card. Porcelio beziet/heur herte is op drifte.
Heur zinnen zwerfden in een Venuslijcke zwarm.
Cardenio/ 't is tijt ghy met een naer ghekarm
Het overblijffsel van uw leven drijft ten ende/
Met hickende gheween/als teken uws ellende.
Ha Leonardo/vriendt/Porcelio/ey zijt
Ghetuyghen van het stuur-ghelucke mynes tijt/
En helpt beweenen beyd' de vinn'ge vrucht mijns hopen;
Het gheen gheanckert was/helaes! is my ontlopen.
Ach! Celia/ghy maeckt my dien ick niet en was/
Vermits ick nu niet ben de geene die zo ras
In zek're hope scheen te wezen om verwerven
't Ghewenschte zynes luck/ maer doet hem droevich sterven.
Bedrieghlijck is de baeck die ick voor ooghen zach:
Want ick in plaets van vreughd' verdwyne door gheklach.
Waer is hy die u gaf de af-scheur mynes jeughde?
Waer is hy die gantsch brack de gronden mynes vreughde?
Waer is hy die door stomme lett'ren my vermoort?
Waer is hy die de glory van mijn ziel verstoort?
Waer is hy die u gaf dees brieven/die ontdecken
Gantsch Celias bedroch / en mijn mistrouw verwecken?
Ha/Celia/wien docht dat onder liefdes schijn
Zo veel bedroch/bedriegh'/en valschheydt zoude zijn?
uw ooghen (die beloofden liefd' te evenaren)
Die waren niet Cardeens/maer/laes! eens anders waeren.
Ha beelden van bedroch/uw lonckingh die bedrieght;
Want uw beloftens winckingh schandelijcke lieght.
Ha tonghe die my zwoor na niemants beed te hooren/
U galmte niet en was/als/laey! een verlooren
Ghezuchte/die de grond uws hert niet heeft gheraeckt.
Ha/Celia/het schijnt ghy wreedelijcke haeckt/
Om uwe wreede kracht alleen op my te toonen.
Ick waende dat ghy myne trouwe liefd' woud' loonen
Met reyne liefd'/helaes! doch anders ick bevin.

Porcelio Cardenio bedaert/en stelt heur uyt uw zin/
't Is een ghemeene plaegh.

Leonard. Gheeft plaetse aen de reden.
Ick bid u zijt ghelaten.

Porcelio Stelt uw hert te vreden.
Wat is't meer als een Vrou? laet heur/nu zy u laet.

Card. 't Is lichter raed te gheven/als te nemen raed.
Helaes! ghy niet ghevoelt mijn bitt're hertens quellen.

Leonar. En lijckwel moet ghy u in als te vreden stellen.

Card. Ick bid u/vrienden/gaet/en laet my hier alleen.

Laet ick mijn ongheluck met droeffelijck beween/
In eenigheydt/ ick bids/ nu bloedelijck beschrapen/
't Zijn niet als tranen die mijn herte kunnen payen.
Vertreckt/ en laet my hier.

Porcelia. Cardenio wy gaen.
Hoe gaen? ten mach niet zijn/ ick ben met hem belaen.

Card. De droefheydt immer eyscht in eenicheydt te wesen.
Ick bid u gaet/ vertreckt/ en wilt in't minst niet vresen;
Ghy laet my onverzeldt/ of passy my verleydt.

Leonar. Cardenio wy nemen dan van u af-scheydt.

Porcelia. Den Hemel u behoedt. binnen.

Leonar. En wil u gheest versterceken. binnen.

Card. En laet my eenighlijck op mijn ghedachten wercken.
Ha Celja die wel eer dees ziele hebt ghevoedt;
En nu ha/ wreedtste Vrouw'! doet ghy het lauwe bloedt
Verschricken door 't ghedacht/ en yzelijcke killen/
Dat gheene reden ken mijn herts beroerte stillen.
Cardenio waerom hebt ghy op heur vertrout?
Cardenio waerom was uw gheloof zo stout?
Te gronden uwe hoop op lichte vrouwe-woorden?
't Was valsch/ en vol bedroch/ heur zweeringh die ghy hoorden,
Ha Celia / de wraeck daer d' Hemel ick om bid/
Is dat u wroeghen mach 'tghemoede/ en de mid
uw's hertens wreede doent'/ ick weet ghy zult daer vinden
De knagingh uwes ziel/ mits ick u trouw' beminden.
Doch voor mijn doodt ick wil dat Celia noch weet/
Hoe wars my 'tleven is/ en dat ick ben ghereet
Te dringhen in mijn graf/ 'tbeslot wil ick heur schryven:
Dus zal mijn droeve doodt in 'smensch geheug'nis blyven.
binnen.

Het derde Bedriif.

Vireno. Celia. Tembranda.

Vireno heeft een brief in zijn handt.

Vireno. Aen 'tschryven kundt ghy zien de deerlijckheyt zijns staet.

Tembr. Rechtvaerdich is zijn klacht.

Celia. Dat maeckt hem desperaet.
Vireen gheeft my de brief.

Vireno. Hebt ghy die niet ghelesen?

Celia. Gheeft my de brief.

Vireno. Ziet daer.
Celia. Vireen dit is gheresen
uyt nickkerlycke haet die my Fabricio draeght:
Want zedert dat Tembranda aen my had gheklaeght/
De snoode listicheydt/de wilspel-tuur'ghe grillen/
Waer meed' hy heur ghemoeten/heb ick zins niet willen
Aen my vriendinne raen/ als hem te snyden of/
En waer ick van te vooren steets tot zyne lof/
Zeer gunstelycke sprack/zo heb ick doen door-steken/
En oock beleydt/dat zy heur van hem zoude wreken.
Tembranda oock wel weet dat ick noyt heb ghedocht
Fabricio te lieven / want hy heur verzocht.
Ick wist al hun ghevryp/ick wist waer hy na haeckten:
Maer dat ick noyt in't minst zyn hertens liefd' gheraeckten.
Hoe zoud' ick schryven dan aen hem in deese wys?
Tembra. Fabricio verziert/hy heeft oock gheen bewys/
Dat hy aen Celsa heeft zyn leven oyt ghesproken
Van liefde.
Celia. Maer vermidts hem spytich heeft verdroten/
Dat hem Tembranda schuwt/ dat heeft hem zo outstelt/
Dat hy't op heur/en my/ wou wreken met ghewelt.
Fabricio/die fielt/om my myn eer t'ontdryven/
Heeft nae-gheboodst myn schrift: en 't inhoudt van zyn schryven
Moedwillichlyck verziert/om d'liefde van Cardeen
Te breecken.
Vireno. Ick ghelooft/door d'omstandt uwes reen:
Maer midler-tyt Cardeen is in benaude quellen.
Celia. 'k Weet raed/ Vireno/om Cardeen gherust te stellen.
Ick moet gaen nae den Haegh/waer nu Fabricio is.
Tembra. Daer door blyft dan Cardeen van uwe liefde wis.
Vireno. Voorzeker uw komst daer/Fabricio/zal vervaeren.
Celia. Want door myn komst zal ick't bedrogh gantsch openbaeren.
Vireno. Maer hoe gheraeckt ghy daer? een yeg'lyck zal u zien.
Tembra. 't Moet wel behendich en voordachtelyck gheschien.
Celia. Vireno ghy most mede/en Tembranda t'zamen.
Tembra. Dit heeft bedenckingh zo wy alle drie daer quamen.
Vireno. En daerom beter waer dat ghy daer gingt alleen.
Celia. Wien zal ons kennen/zo wy in studentens kleen
Verand'ren ons ghewap? bedrieghende het ooghe.
Vireno die zou zyn ons beydens Pedegoge/
En wy zyn klercken/gaen om d'Haghe te bezien.
Tembra. 't Is wel bedocht/in dezer voeghen ken't gheschien.
Vireno. 't Is kloeckelyck bedocht/wat ken de liefd' al wercken.
Celia. Door ons habyten dan zal niemant kunnen mercken

Tembra. Dat wy beyd' Vrouwen zijn.
Celia. 't Is wyzelijck bedocht.
Vireno. 't Waer raedzaem dat ghy flucks nae een koets-waghen zocht.
Tembra. Ick gae/zoo't u ghelieft,
En wy gaen beyde vaerdich
Vireno. Verwiss'len onse kle'en.
En laet het zijn zo aerdich/
Celia. En cierlijck als ghy kent/doch jeughdich/maer met pracht.
Vireno. Want yder hedensdaeghs is nae zijn kleedt gheacht.
Tembra. Wel spoeyt u/ ick maeck haest. binnen.
Celia. Wy zullen zijn gherede.
Tembra. Voor ick Cardenio zie is mijn hert niet te vrede. binnen.
En laet my eenichlijck uytbreken myne klacht/
Hoe ick Fabricio lief kan deese ziel ghetuyghen:
En deese ooghen die uyt 'shertens bloede zuyghen
Benaude tranen/laes! wat draeght dees boesem pijn?
Het herte hier/maer al mijn zinnen by hem zijn. binnen.

Valerio. Iuliana.

Valerio. De neyging die ghy hebt doet my yet vreemts vermoeden.
Iuliana. De Jalousye ken op't minste voorbeeldt voeden.
Valerio. Maer waer om haeckt ghy doch dus yv'righ nae den Haegh?
Iuliana. Alleenlijck om te zien mijn Nicht/en naeste maegh.
Valerio. De naeste uwes herts/Cardenio ick meene.
Iuliana. Meent ghy ick hem noch plaets in mijn ghedacht verleene?
Valerio. En moog'lijck in uw hert Cardenio noch staet.
Iuliana. Als liefd' verkeert in haet is't d'aldersnootste haet.
Valerio. Haet ghy Cardenio dan?
Iuliana. Meer als ick hem oyt achten.
Valerio. En daerom is Cardeen niet gantsch uyt uw ghedachten?
Iuliana. Gantsch uyt mijn liefd' ick meen.
Valerio. Zo niet of yets daer bleef?
Iuliana. Gheen liefde/ want ick hem gantsch uyt mijn zinnen dreef.
Valerio. Mits hy is inden Haegh/dit gheeft my veel nae-dencken.
Iuliana. Hoe? is Cardenio daer? laet dit u liefd' niet krencken.
Valerio. Maer vreesen doen dat d'oude liefde weer vernuwt.
Iuliana. Ghelooft vry dat Cardeen van my zal zijn gheschuwt.
Valerio. En gaet ghy dus alleen? zal niemant u verzellen?
Iuliana. Al ander zelschap als het uwe zoud' my quellen.
Valerio. Laet my dan met u gaen/zo stilt ghy mijn verdriet.
Iuliana. Zeer gaeren/maer/laes! om mijn moeder derf ick niet.
Valerio. Daer in zal ick verzien/laet liefde dat belegghen.

Wel

Iuliana. Wel hoe ?
Valerio. Aldus/ ghy zult aen uwe moeder zegghen/
De maeghen door uw deur komt/ mits ghy gaet alleen/
En ick gae my terſtondt in boermans kleeding kleen
Om waeghenaer te zijn.
Iuliana. Zoud' ghy de waeghen mennen ?
Valerio. Wat ken de liefd' niet doen ? en niemant zal my kennen.
Iuliana. Valerio wel bedocht.
Valerio. Wat vindt de liefde niet ?
De gunſticheydt ons luck dees Haeghſe reys ghebiedt.
Mijn lief/ de ſchoonſte Zon/ u glorieus zal draghen.
En maeckt my Phaëton op mijn triumphes waeghen.
Iuliana. Valerio zo niet/ maer Iuliaen ghelooft.
Dat ghy de gouden Zon zijn koetſe hebt gherooft/
En geen koetſiere ben't/ maer door de liefdens reden/
Ghy zelfs de Zonne zijt die'ck lang aen heb ghebeden.
Valerio. Ghy boeyt my door u liefd'. binnen.
Iuliana. Doet ghy g'lijck is ghezeydt.
Ghy weynich weet wat in mijn hert verburghen leydt.
Met reen ghy wel jalours van Iuliaen mooght weſen :
Want mijn reys nae den Haegh is erentſt'lijck ghereſen
uyt graegh verlanghen om Cardenio te zien/
En om mijn oude liefd' op nieuws hem aen te bien.
" Het gheen ons werdt ontruckt wy yverichtſt' nae heng'len.
" Waerom is't dat wy ſteedts in onze liefde meng'len/
" Afkeerlijckheydt in ſchijn ? hoewel in ons ghemoed
" Oprechte liefd' neemt plaets/ het hert grondelijck voed.
Is't Celia die my mijn liefde zal beletten ?
Neen/ Iuliana/ neen/ 'kzal my daer teghen zetten
Op't heftichſt'/ en voorkomen met ghewelt mijn rouw.
" Wat ken de liefd' niet doen in een verlaeten Vrouw ?

Cardenio,
weſende inden Haeghe in boere kleeren.

Ha Dyverbergh/ de ſchaduw van uw lieve lommer
My droeflijck overwelft/ helaes ! mijns hertens kommer
Ken deeſe laffe tong volkomentlijck in't licht
Niet brenghen/ ha/ helaes ! 't verweende lief ghezicht
Mijns Celia werdt nu Cardenio ontoghen.
Borldt uyt bedroefde hert/ de traenens vlaegh uws ooghe/
En weent zo bitt'r en naer/ dat dees berghs boomens blaen
uyt uwe water-beeld de druck uws ziel verſtaen/
En vallen ſtucks ter grond van hun gheproncktе telghen/
Als teken zy niet kunnen uwe klacht verzwelghen :

En ghy ha vyvers ſtilt/ghelijck mijn herte woelt/
'k Weet uwe baerkens ſtroom mijn zuchts onweer ghevoelt.
Ha Graven-boſch/nu graeft diep in u zande gronden/
En laet mijn naere graf onluckich zijn ghebonden
In een vergheten hoeck/niet verre van uw beeck/
Op dat ick d'overvloedt mijn traenen daer uytbreeck.

Cardenio en Porcelio.

Porcelio Hy in zich zelven ſpreeckt/en moet van Celia klaghen.
Card. Want noyt men in bataef dierg'lijcken onluck zaghen.
Porcelio Ick moet my houden ſtil.
Card. Ha Hemel watten plaegh.
Ha Hemel watten quel ick in dit herte draegh.
Porcelio Cardenio hoe dus? dus droevigh hier alleene?
Card. Porcelio/helaes! ick bitterlijck beweene
Mijn Celias verlies/'tverlieſen mynes Vrouw'/
Dies ick dit doode vel met traenen vocht bedouw'/
Beklaegh mijn ongeluck rechtvaerdelijck met reden.
Porcelio Cardenio waerom in deſe vreemde kleden?
Card. Om onbekent terſtont na leyden dus te gaen.
Porcelio En trockt ghy daerom deeſe boere kleden aen?
Card. Om onbekent 't ghevry van Celja te verſpieden.
Porcelio Wat ziet men door de liefdens paſſy al gheſchieden.
Cardeni. Meer als ick oyt bedocht.
Porcelio Meer als ick heb ghelooft.
Cardeni. Porcelio ghelooft dat deeſe zieckte rooft/
Alleenlijck niet de ruſt/maer maeckt ons wars het leven.
Porcelio Ghy b'hoort u niet zo ſtrickt in liefd's gheweld te gheven.
Card. Wy zijn ons zelven quyt/verkracht zijn alle reen.
Porcelio Om't miſſen van een Vrou?
Carden. Laes! om een Vrou alleen.
Porcelio Een Vrou alleen/zal die u zelven doen vergheten?
Card. Dus ſpreken die/helaes! die vande liefd' niet weten.
Porcelio ick hoor daer lieden/treedt wat voort/
Op datter niemant onſe ſpraeck en overhoort.

Zy ſpreken binnens monts, en binnen wert geſpeelt en geſongen, geeyndicht, ſpreken op overluydt.

Card. 'k Hebt nimmermeer ghevreeſt/mits ick op heur vertrouden.
porcelio Die op een Vrouw vertrout/ghewiſlijck 't hem berouden.
Carden. Zacht/daer komt volck.

Vireno.

Vireno. Celia. Tembranda.

Porcelio Ick ziet.
Vireno. Wat tijdt is't vanden dach?
Porcelio 't Is twee.
Celia. Gheslaghen?
Porcelio Iae't.
Tembra. Gheen twee het wesen mach.
Celia. Zeer haestich is de tijdt/ick bid u wilt hem vraeghen/
Waerom de boomen die wy in het bossche zaeghen/
Zo wit zijn aende stam/of 't is om 's boomens aert.
Card. Het is alleen om voor het wildt te zijn bewaert/
Die knabb'len of de bast/en zo de stam ontdecken/
Ja vaeck het pit en 'thert uyt al 't gheboomte trecken.
Als 't wildt het wit aenlickt/en voelt het bitter smaeckt/
Afkeerlijck vlucht/en nimmer het gheboomt gheraeckt.
Waer 't met de Ioff'ren zo/wy leden gheen ellenden:
Maer g'lijck wy smaeck'lijck zoet uytwendich in hun kenden/
Zo terght ons lust/en graeght/en knabb'len na het hert.
Dan/laes! in plaets van zoet zo vindtmen bitt're smert.
Porcelio De Vroukens mochtmen oock met dit schuw-wit wel smeeren/
Dan niemant trachten zou te heng'len nae hun kleeren:
Want hoemen daerom smeeckt/ons allen dunckt geen wonder/is.
Vireno. Doch om de kleedingh niet/maer om het gheen daer onder/is.
Card. Porcelio een woord.
Celia. Wel laet ons voort gaen wand'len.
Card. 't Is Celia/ick zweert.
Tembra. Zy hebben yet te hand'len.
Procelio 't Schijnt zeker dat ghy droomt. Celia, Vireno, Tembra, binnen.
Card. Porcelia zy is't.
't Is Celia.
Porcelio Ghy raest/'k wou dat ick niet en wist
Ghy dus verwonnen zijt/is Celia gheen Vrouwe?
En was dat niet een Man? Cardeen ghy moet u houwen
In redens spoor.
Card. En is het daerom Celia niet/
Porcelio/om dat g'heur in mans kleedingh ziet?
Ick zegh u noch/zy is't. ha Celia dievegghe.
Porcelio Cardenio hoe dus? ick bid u laet u zegghen.
Card. Ha/ Celia/moord'res/ghy roofster mynes ziel/
Vernielster mynes hert.
Porcelio In wat voorbeelding viel
't Bedrieghelijcke oogh? ghy moet u dit ontgheven.

 Porcelio

Card. Porcelio ontgheven ? 't was Celia/mijn leven/
Mijn al/ha wreedste schoon/ha/ Celia/ghy zijt
De oorzaeck mynes dood/ach ! voor bestemde tijt/
De schaecksteres mijns vreughd'/ha loose toveresse/
Ha tyrannin/ helaes ! Cruelle/moorderesse/
Om my ghy hier niet komt/ Fabricio ghy zoeckt :
Ha ure mijns gheboort !

Procelio Cardenio/en vloeckt
In uwe tooren niet/laet druck u niet verleyden.

Card. Verlaet zy my/laet oock 't verstandt dan van my scheyden.
Ha Celia te wreede/droeve ongheluck.
Rijst hayren dat ick die uyt uwe gronde ruck/
En hort dees ooghen uyt/die Celia eerst zaeghen.

Porcelio V manne-hert behoort uw ramp lijdsaem te draeghen.
Cardenio bedaerdt.

Card. Daer is gheen raden an.

Porcelio Cardenio/ ick bid/ denckt dat ghy zijt een man.

Card. Een man ? verloren man/en proy der ongheloocken.
Ha aerde opent om Cardenio in te slocken.
Mijn leven ben ick wars. Hy valt in flaeute.

Porcelio De moedt hem gantsch begheeft.
Helacy ! machteloos/ach ! hoe zijn herte beeft.
Onluck'lijck toeval/Cardenio/gheen beweghen ?
Cardenio/Cardeen.

Iuliana. Valerio.

Iuliana. Daer heb ick reden teghen.

Valerio. Gheen reden u ghebreeckt.

Porcelio Ha vrienden/ 'k bid u/helpt/
De flaeute deese mans hert gantschlijck overstelpt.

Iuliana. Wat is't dat hem ghebreeckt ?

Valerio. 't Is anders niet als flaeute.

Porcelio 't Schijnt dat het bloedt verliest natuurelijcke laeute.

Valerio. Vermoeydtheydt.

Porcelio Zynes levens.

Iuliana. Leeft hy in verdriet ?

porcelio In zulcken quelle dat het jammert die het ziet.

Valerio. Hoe ? is de man ghehuwt ?

Iuliana. Of heeft hy last van kind'ren ?

Porcelio Helacy/gheen van beyd'.

Valerio. Wat ken hem dan verhind'ren ?
Te leven is gheneucht.

Porcelio 't Is liefde die't hem doet/
En dat zy/die hy lieft/hem met gheen liefd' ghemoet/
Maer groote ontrou pleeght.

Iuliana. Is't liefd'? eel is zijn herte.
Valerio. Het kloeckst' verstandt ghevoelt geringhst' de liefdens smerte.
Porcelio Cardenio hoe ist? hoe is't mijn waerde vrindt?
Iuliana. Cardeen?
Valerio. Cardeen hy is.
Iuliana. Wien is't die hy bemindt?
Porcelio Een Ioffrou die wel eer hem trouheydt had ghezworen.
Valerio. En heeft hy al zijn hope teenemael verloren?
porcelio Verloren mits dat zy een ander plaetse gheeft.
Iuliana. Waer is't dat deese Ioffrou heure wooning heeft?
Porcelio Te Leyden by de Burgh.
Iuliana. En kompt hy hierwaerts vluchten?
Porcelio Cardenio hoe is't?
Verlicht u hert door't zuchten.
Zucht uyt/ontlost uw borst van deese naere quel.
Carden. Porcelio/helaes! in watten bittr'en hel
Cardenio verdwijnt.
Porcelio Komt laet my u op-rysen.
Carden. De vrienden inde noodt hun vriend'lijcheydt bewysen.
Ick vind my nu weer wel.

Iuliana en Valerio staen aen een zyde van't Tooneel, en spreecken binnens mondt.

Celia in mans kleederen, en een ghemaeckten baert, met Fabricio; hy uytkomende met een bloot rapier, en Celia oock met een rapier hem vervolghende.

Celia. Ick wil ghy zulcks bekent.
Fabricio. 't Schijnt dat ghy dullich raest/en uyt uw zinnen bent.
Valerio. Wat's vrienden u verscheel?
Porcelio Wat is't? verstaet malkander.
Iuliana. Gheeft reden plaets.
Fabricio. Bedaert.
Celia. Bedaeren fielt? hoe kander
Bedaering zijn/zo ghy de Ioffrou valsch belieght?

Tembranda in mans kleederen met een valschen baert, en Vireno in verkeert habijt.

Vireno. Wat raserny is dit? u zelven niet bedrieght.
Tembra. Want die verliest ghemeenlijck dien het waent te winnen.
Celia. Ha vrienden dat ghy wist de woeling mynes zinnen/
Door't ongheluck dat heur van deese fielt gheschiet/
'k Meen dat ghy myne zyd' zoudt nemen/en zijn niet.
Ghy rover van heur eer/ door leughentalich spreken/

Bÿ d' Hemel ick u zweer mÿ van u hier te wreecken/
Ten zÿ ghÿ flucx herroept al 'tgheen ghÿ hebt ghezeydt.

Card. Wat isser datter tusschen uwe beyde leydt?
De reden moghen meer als dit ghevaerlÿck vechten.

Valerio. 't Schÿnt dat hÿ wil de questÿ voor een ander rechten.

Celia. Vermits zÿ is een Vrouw neem ick het wreecken aen.

Fabricio Waerom zoeckt ghÿ de wraeck/ wat heb ick u misdaen?

Celia. Misdaen? dat weet ick best / een Vrouwen eer is teere.

Iuliana. En wilt ghÿ't wreecken juyst met d'wang van uw geweere?

Celia. Met dit rappieren punt/ 'tzÿ hÿ zÿn schuldt belÿdt.

Fabricio. Te trots in uw ghesprek/ en te vermetel zÿt.

Celia. 'k Heb reden aen mÿn zÿd'/ ghÿ kundt u niet verschoonen.

Vireno. Het zegghen ghelter niet/ ghÿ moest het hem betoonen.

Celia. Fabricio die hadd' Tembrande langh ghevrÿt/
En t'zÿnder groot gheluck verkreegh hÿ metter tÿdt
Heur weerliefd'; en ick weet zÿ hem oprecht'lÿck liefden;
Zo dat zÿ daegh'lÿcks aen malkander minnebriefden.
En als zÿ 'tminste docht/ Tembrande hÿ verliet/
En brocht de Joffrouw in beklaghelÿck verdriet:
Dies zÿ aen Celia heur ongheluck gingh klaeghen/
Om g lÿck heur speelgenood de last te helpen draghen.
't Schÿnt nu dat dezen fielt archlistich heeft ghegist/
Vermits dat Celia van hunliens doente wist/
Zÿ d'oorzaeck was Tembranda hem niet meer woud' spreecken;
En om zÿn valsch vermoen op Celia te wreecken/
Die inde zelve tÿdt ten huw'lÿck was ghelooft
Met een student/ Cardeen/ heeft hÿ heur eer berooft/
Door valsche brieven die hÿ zelven had ghescheven;
Ghelÿck of Celia hem trouws-woordt had ghegheven:
Waer hÿ zÿn leven noyt met heur ghesproken heeft/
En daer na hÿ met woorden oock te kennen gheeft/
Dat Celia bÿ hem een kinde heeft ghedraghen/
En zÿ/ noch niemant/ noyt ter werldt hun t'zamen zaghen/
Waer door ghebroken is het huw'lÿck met Cardeen.
Ick bidd' u oordeeldt nu of Celia gheen re'en/
En dubb'le reden heeft/ alleen niet zÿ/ maer d'heuren/
Om deze fielt door tooren/ 'therte te verscheuren?

Cardeni. Is't zo? zÿ heeft ghelÿck.

Celia. 't Is waerlÿck zo ghescheidt.

Vireno. 't Schÿnt dat ghÿ schuldigh zÿt/ want ghÿ verschoont u niet.

Fabricio. De liefde mÿ verschoont/ 'tis waer dat mÿ Tembrande
Zo stricktelÿck hadd' gheboeydt in liefdens vaste bande/
Als immer liever was/ en schielÿck mÿ af-sneedt/
Ja zonder waerom/ want ick d'oorzaeck noch niet weet.

 'k Heb

'k Heb vastelijck ghelooft dat Celia dit wrochte/
Dies ick uyt wraeck-lusts toorzen alle middelen zochte/
Om 'tspytichst' heur te doen/ 'tgheen ick bedencken kond'/
En naderhandt/ 'tis waer/ ick deze middel vond'/
Die hy u heeft verhaelt/ uyt razery ghesproten;
Doch 't heeft my naderhandt hertgrondelijck verdroten.
Want Celia ick noyt mijn leven aen en sprack/
't Was een verzierde gril die achterdenckingh brack/
uyt een verwoeste passy mynes liefd ghesteghen/
Laet dit bekennen nu mijn misbruyck overweghen/
En laet heur huwelijck hier om niet stille staen.

Celia. Fabricio ghy hebt volkomen my voldaen.

Fabricio. Ick weet niet wien ghy zijt/ maer zijt hier meed' te vreden.

Celia. Want alle twisten stillen door de kracht des reden.

Card. Wat isser al gheraes van liefde hedens daegh.

Fabricio. Vriendt dat ghy wist hoe ick mijn ongeluck steeds beklaegh/
Medoghen zoudt mijn staet/ want dat ghy zaeght mijn herte/
Waer mijn Tembranda leeft/ en al de bitt're smerte/
De knagingh mynes ziel/ ick weet ghy zegghen zoudt/
Het wonder is Fabricio 'tleven noch behoudt.

Tembra. En is zy noch zo vast in uw' herts grondt ghezeten?

Fabricio Ick wensche dat zy mocht de trouw' mijns herte weten.

Vireno. Nu zy verloozen is/ 'tschijnt ghy meer na heur haeckt.

Fabricio Om datter gheen als zy mijn zinnens koor gheraeckt.

Porcelio Wat heeft de liefde krachts? wat heeft liefd' al vermoghen?

Iuliana. Wat vreemder rancken heeftmen dagheliјcks voor ooghen.

Valerio. Wat zietmen al beveynstheydt in verkeerden schijn.

Celia. Wat werter al verziert by die in liefde zijn.

Card. Hoe schielicklijck verkeert de droefheydt weer in vreughde.

Fabricio En vaecken werdt vermoort de lenten onzes jeughde.

Card. Fabricio ick ken niet langher veynsen 'tgheen
Verzoet heeft al de knagingh mynes droef ghe-ween.
Helacy! qualijck weet ghy wat ick hier ghevoele/
Hoe'k met u schuldt-beken de vinn'ghe brandt verkoele/
Die dit verdruckte hert moordadigh heeft verteert.
Doch al de quellingh werdt gheluckelijck verkeert.

Fabricio Onkunne maeckt onmin/ want ick u mynes weten/
Niet ken/ of dat ick gantsch u wesen heb vergheten.

Card. Fabricio dees kledingh/ en dees valsche baert.

Fabricio Cardenio zijt ghy't? ick wist niet dat ghy't waert.

Cardeni. In boerighe habijt.

Vireno. Maer watte vreemde grillen.

Card. Helaes! alleenlijck om de jalousy te stillen.

Celia. De jalousy alleen?

Card. Alleen de jalouſy.
Tembra. Die licht'lijck oorzaeck vindt.
Porcelio En daerom nimmer bly.
Vireno. Maer ſteeds vol miſ vertrouw.
Fabricio. En doet u dit dus ſterven?
Card. Op hoop ick noch in't laetſt' mijn wenſchen mocht verwerven.
Celia. Maer Juliana treurt om datſe u verlieſt.
Valerio. Verliet ghy heur?
Iuliana. Waerom?
Cardeni. Om datz' een ander kieſt.
Iuliana. Na dat ghy heur verliet?
Card. Na zy my hadd' verlaeten.
Celia. Zo moet ghy dan de Vrouw' met reden grondich haeten.
Tembra. Niet haten/ want waer eens de liefde is ghegrondt/
Men immer overblijffel noch int herte vondt/
Die 'thaten gantſch belet/ 'tverlies men moet betreuren.
Iuliana. 't Is waer / want tuſſchen lievers zietmen't zo ghebeuren.
Celia. Het kribb'ghe ongheluck zeer trotſelijck hun plaeght.
Iuliana. Dus miſt ons vaecken 'tgheen waer datmen meeſt na graegt.
Vireno. En was die Juliaen zo licht heur trouw' te breecken?
Valerio. Van die hier niet en zijn behoortmen wel te ſpreecken.
Iuliana. Neen laet hem zegghen 'tgheen hy van heur zegghen kan.
Celia. Wel hoe zijt ghy dus trots? 'tgaet immer u niet an.
Valerio. Dats veel meer als ghy weet.
Celia. Wat moetmen oock al hooren.
Ziet Jorden met zijn ſweep.
Valerio, Ick klinckſe om uw ooren:
Maer ziet doch mijn ſtudent!
Celia. 'k Wedd' neen.
Valerio. Wel waerom dat?
Celia. Om dat ghy my niet kendt.
Gh'looft dat ick u eens had
Op onze Veer te Leyden/ 'kzou u mores leeren.
Celia. Om met u ſweep de vlieghen van uw paert te keeren:
Wat dondert hier doch op?
Valerio. De man met zijn rappier.
Celia. Wat is het hooft op rollen? of de buyck vol bier?
Tembra. Dit waghe-volck is dul/ waerom wilt ghy krackelen?
Iuliana. Nu laet de haeſticheydt uw reden niet ontſtelen/
Ghy weet niet wien ick ben.
Celia. Ten waer ick't koſte raen.
Vireno. Een Vrouw'.
Tembra. Gh'lijck and'ren zijn.
Cardeni, Wien zijt ghy?

Juliaen:

Iuliana. Juliaen.
Card. Juliana ?
Valerio. Juliaen.
Iuliana. Wat hebt ghy nu te zegghen ?
Porcelio Wat kender onder deze masqu'ren vreemdheydt segghen ?
Iuliana. 'k Ben blyde dat ick weet hoe ghy met Celia staet/
En vast'lijck oock gheloove dat ghy my nu haet ;
Doch haet/uw haete ken in't minste my niet deeren.
Liefdt ghy u Celia vry.
Card. Ghy mooght Valerio eeren.
Doch als ghy 't zeeckerst' houdt/zo g'raeckt ghy hem wel quijt.
Valerio. Cardenio hier in ghy verr' bedroghen zijt ;
Valerio en veynst niet met zo lieven Vrouwe.
Card. En weet ghy't vast'lijck dat Valerio trouw' zal houwen ?
Valerio. Cardenio wel vast/en moogh'lijck t'uwer leet.
Porcelio Het schijnt dees Wagheman 'tgheheym zijns herte weet.
Fabricio. Kendt ghy Valerio wel ?
Vireno. Weet ghy van zijn vrijagie ?
Tembr. Hy droegh vaeck van zijn huys/nae't Veer zijn reys-bogagie.
Celia. Zijn dat niet re'en ghenoech ?
Iuliana. 't Schijnt dat ghy met hem spot.
Porcelio Dat is gheen wonder.
Celia. Hoe ? de Wagheman is zot.
Iuliana. Zo zot niet als ghy meent.
Valerio. Ghy wildt al weer beginnen.
Student/ ghelooft/ ghy zult u zeer bedroghen vinnen.
Celia. Bedroghen ?
Tembra. Waerom dat ?
Valerio. Doet vaerdich dan beken.
De kle'en en baert bedriecht/Valerio ick ben.
En trouw u Juliaen by deze handt en eede.
Iuliana. Ha waerdste/ zijt ghy't lief? met deze handt/hier mede
Bevestich ick mijn trouw/als Celia dit doet/
Cardenio ick dan heur trouw ghelooven moet.
Card. Ick wensch u beyd' gheluck in u'wen echte staete.
Fabricio. Hier door bevindt ghy dat Cardeen u niet en haeten.
Vireno. Den Hemel schickt het al.
Porcelio 't Gaet boven ons verstandt.
Celia. Juliana veel gheluck/nu ick u zie ghemant.
Ick acht dat Celia heur trouw oock zal betoonen.
Fabricio. En u'w oprechte liefd' met heur weerliefde loonen.
Tembra. De tijdt de waerheyt tuycht.
Card. Waer zo rijp mijn gheluck.
Celia. De vreuchd' is vaecken naest de aldersswaerste druck.

Card. Ha/ Celia! waer zijn uw lieve trouwe woorden?
Celia. Cardenio ghy weet niet of u Celia hoorden.
Card. My hooren? laes! maer mocht die ſchoon mijn herte zien/
'k Weet onz' echts verzaem oock ſpoedich zou gheſchien.
Celia. Cardenio ick ken het herte uws beminde.
Card. Maer zal ick oock het gheen ick hope in heur vinden?
Celia. 'k Zweer dat ghy zeecker gaet/ghelooft het/houdt het wis/
Vermits ick weet dat zy heurs niet/maer uwen is.
Porcelio Stelt u daer meed gheruſt.
Vireno. Stelt u daer meed te vrede.
Tembra. Vertrout op heure trou.
Porcelio Heeft zy u niet beleden
Dat ghy de eenichſt' zijt die zy verkozen heeft?
Card. Nochtans mijn herte ſteeds in jalouſie leeft/
Ghelijck of mijn gheluck zo hooghe niet ken ryſen.
Celia. Cardenio begeert ghy ick het u bewyſe?
Card. Ick bidd' u.
Celia. Ziet dan wien het is daer ghy meed ſpreeckt/
O Celia.
Card. Mijn ſchoon/van vreughd'/helaes! uytbreeckt
De traenens vliet om's hertens glory klaer te melden.
Celia. Hier meed is gantſch gheſtilt de wantrou die u quelden.
Card. Ha keur-Vorſtin mijns ziel/heerſch'reſſe mynes h ert.
Porcelio Hier mede is verzacht de knaging uwes ſmert.
Tembra. Hier mede is ghepaypt de hope/en uw wenſchen.
Iuliana. Wat zietmen vreemt ghebeuren onder lieve menſchen.
Valerio. Want yder krijght de zyn/ja eerder alſmen meent.
Vireno. De Hemel nae zijn wil een yder 't zijn verleent.
Fabricio. Maer/lacy! myne ſterr' blijft ſtedich in het duyſter.
Tembr. Vaeck nae een donck're vlaegh volcht wel Pheeblijcke luyſter.
Fabricio. Iuliana heeft de heur/Cardenio de zijn:
Maer/lacy! mijn gheluck g'raeckt nimmer aende mijn.
Ha/Celia! ick kent dat ick uw eere raeckte/
En dat myn dulle paſſy nae uw onluck haeckte.
Ick hebt u oock beleen/maer/lacy! niet en docht
Ghy zelven dus verkleedt uw wrake op my zocht.
Celia. Wat ken de lieft niet doen/in Vrouwen die beminnen?
Door een verwoeſte yver huns verhette zinnen.
Fabricio. Ick wenſch u heyl/en luck/en aen uw lief Cardeen.
Porcelio Hoe vaerdich is't beſtelt 'tgheen zo onzienlijck ſcheen.
Vireno. De menſchen weten niet wat zal of moet ghebeuren.
Valerio. Wat d'albeheerſcher wil ken ghene menſche ſteuren.
Tembra. Ja alſmen't minſt' verwacht zo zietmen't eerſt gheſchien.
Iuliana. Wat d'Hemels raed beſtemt wy kunnen niet ontvlien.

Cardeni, Fabricio ghy gaeft de spoor tot onze echte.
Fabricio. En ick heb/laes! ghemeent yets onheyls aen te rechten.
Celia. Neen/'t was de middel om te brenghen dit ten end.
Fabricio. En ick/helacy! blijf in jammerlijck eilend.
Tembra. Fabricio waerom? dat ken ick niet ghelooven.
Fabricio. Om dat ick blyve van Tembranda gantsch verschooven.
De Engel mynes herts/het beeld van al mijn vreughd/
De oorzaeck mynes smert/verwurghster mynes jeughd.
De eenichste Satin/d'ophousteres mijns leven.
Celia. Fabricio ghy moet u dit ghelooft ontgheven/
Tembranda lieft u noch.
Fabricio. Ha/Celia! ick weet
Dat zedert ick bestondt aen u te doen dit leet/
Heur liefde is ghekrackt.
Tembra. Maer niet gheheel verstorven.
Fabricio. Ick zou/helacy! anders niet ghelooven durven.
Tembra. En of ghy anders zaeght/en z'u de wete gaef.
Fabricio Zo maeckte zy Fabricio heur gheboeyde slaef.
Laurierende mijn hooft met d'aldergrootste gloory.
'k Won meer als Cesar deed' in d'opperste victory.
Tembra. Zo zijt ghy Cesar zelfs.
Frabricio 'k Ghelooft dat ghy't my gunt.
Tembra. Fabricio het schijnt ghy't niet ghelooven kunt.
Fabricio. 't Mistrouwen my belet.
Tembra. Belet u het mistrouwen?
Band' mistrouw 'uyt uw hert/Tembranda is uw Vrouwe.
Fabricio Ha Hemel! 't schijnt een droom/Tembranda/lief/zijt ghy't?
Tembra. Fabricio ick ben't.
Fabricio Ha dubbel gouden tijt.
Ha/gulden eeuw'! wat is't? laet my uw lieve voeten
Doch kussen/waerde Nymph': Ha hemel! hoe verzoeten
De langhe naere quellen die ick heb gheleen.
Iuliana. Fabricio nu stilt uw klaeghelijck ghewe en.
Celia. En meerder als ghy docht den Hemel had besloten.
Tembra. Fabricio uw quellingh heeft mijn hert verdroten.
Vireno. Uw willen zijn vernoeght/ghe slist is uwe pyn.
Fabricio Zo wy na plichte kunnen d'Hemel danckbaer zijn.
Card. Fabricio gheluck.
Porcelio 't Gheen ghy onmoog'lijck achten.
Valerio. 'k Verheugh nu zijn ghestilt uw droevighe ghedachten.
Iuliana. Wat isser al toevals.
Celia. De wond'ren die wy zien.
Tembra. 't Gheen niet en was ghelooft.
Vireno. Dat zien wy nu gheschien.

Cardenio

Fabricio. Cardenio ghetrout ?
Card. En Juliana mede;
Porcelio 't Is liefde die het deed.
Valerio. Gheluckich is de stede.

Besluyt-Rondeel.

Iuliana. uyt liefd' is't al gheteelt.
Celia. En liefde blyft ons voedende.
Tembra. Elck heeft nu zyn ghedeelt.
Vireno. 't Schynt Hymens rooze speelt.
Fabricio. Heliconnis rap queelt.
Card. De zielen paerich groeyende.
Porcelio Elck heeft zyn hertens beelt.
Valerio. Te zaem In Liefde bloeyende.

EYNDE.

t'Amstelredam,

By Nicolaes Biestkens/woonende op de Keysers Gracht/in de Lelie onder de Doornen. 1617.

